

Prezident İlham Əliyev Albaniyaya işgüzar səfərə gedib

Mayın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Ramanın və Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Antonio Koştanın dəvəti ilə "Avropa Siyasi Birligi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirak etmək üçün Tiranaya işgüzar səfərə gedib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Tirana şəhərinin Beynəlxalq Hava Limanında dövlətimizin başçısını Albaniya Baş nazirinin müavini, infrastruktur və energetika naziri Belinda Balluku və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Azərbaycan ilə Albaniya arasında dövlətlərarası münasibətlərin səviyyəsi məmnunluq doğurur

Albaniya Respublikasının
Baş naziri zati-aliləri cənab Edi Ramaya

Hörmətli cənab Baş nazir!
Ölkəinizdə keçirilmiş parlament seçkilərində başçılıq etdiyiniz Albaniya Sosialist Partiyasının qələbəsi münasibətilə Sizə səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Lideri olduğunuz partiyanın bu yeni uğuru Albaniyanın rifahı naminə həyata keçirdiyiniz ümummilli siyasətə, çoxşaxəli fəaliyyətinizə verilən yüksək qiymətin ifadəsi, xalqınızın Sizə olan inam və dəstəyinin bariz təzahürüdür.

Azərbaycan ilə Albaniya arasında qarşılıqlı hörmət və etimad ruhunda inkişaf edən dövlətlərarası münasibətlərin və əməkdaşlığın səviyyəsi məmnunluq doğurur. Əminəm ki, ölkələrimizi və xalqlarımızı birləşdirən dostluq əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımızın həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda müvəffəqiyyətə davam etdirilməsi yolunda bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Albaniya xalqının fırvanlığı naminə məsul fəaliyyətinizdə uğurlar diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

Ədalətə, milli maraqlara və beynəlxalq hüquqa əsaslanan siyasət

Azərbaycana dünyada nüfuz və ehtiram gətirən səbəblərdən biri məhz budur

Bu gün dünyada Azərbaycanın adı çəkiləndə ilk yada düşən məsələlərdən biri respublikamızın müstəqil, çoxvektorlu və ardıcıl siyasi kurs həyata keçirməsidir. Bununla bağlı çoxsaylı misallar göstərmək olar. Məsələn, hələ illər öncə Azərbaycanın Xəzərdən hasil etdiyi nefti alternativ marşrutla dünya bazarlarına çıxarması müstəqil enerji siyasətinin təcəssümü idi.

Bu siyasətin başqa bir göstəricisi Azərbaycanın dünyanın bütün siyasi qütbləri ilə bərabər hüquqlu əlaqələrinin olmasıdır. Prezident İlham Əliyevin ötən ay Çin Xalq Respublikasına etdiyi dövlət səfəri də bunu təsdiq etdi. Bu səfər zamanı "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ın imzalanması göstərdi ki, Azərbaycanın müasir dünya nizamındakı yeri və rolu dünyanın aparıcı siyasi-iqtisadi gücləri tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. O cümlədən Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin üçdəbiri ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanıb. Ötən ay İran Prezidentinin Azərbaycana uğurlu səfəri və iki ölkə arasındakı münasibətlərdə yeni səhifənin açılması isə ondan xəbər

verdi ki, İran dövləti də respublikamızın regiondakı roluna dəyər verir. Göründüyü kimi, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın xarici siyasətində həm Şərq, həm Qərb, həm də regionda böyük uğurlar əldə edilib və bu davamlıdır.

Torpaqlarımızın hərbi yolla azad olunması, Qarabağda erməni separatçılığına son qoyulması da Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü müstəqil və qətiyyətli siyasətin təntənəsidir. İstər Vətən müharibəsində, istər antiterror əməliyyatında Azərbaycan dövləti ilk növbədə öz gücünə güvəndi. Bu baxımdan Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti həm də Fransanın və Qərbin digər siyasi mərkəzlərinin bütün təhdid və təzyiqlərini qətiyyətlə dəf etdi, onların planlarını iflasa uğrattı. Eyni zamanda Azərbaycan təzadlarla dolu dünyada ədalətin yoluna qoyulmasının nümunəsini yaratdı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi, beynəlxalq hüquqla təsbit olunmuş hüquqlarını döyüş meydanında yoluna qoyması ölkəmizin global nüfuzunu daha da yüksəltdi. İndi Azərbaycan həm də müharibədə qalib gəlmiş dövlət kimi tanınır.

6

Azərbaycan xalqı və dövləti Pakistanla həmrəydir

Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif mayın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Pakistanın Baş naziri dövlətimizin başçısına Hindistanın ölkəsinə qarşı hərbi hücumları və atəşkəsin əldə olunduğu haqqında məlumat verib. Məhəmməd Şahbaz Şərif baş vermiş böhran zamanı Azərbaycanın göstərdiyi diplomatik, siyasi dəstəyə və Pakistan xalqı ilə həmrəyliyinə görə təşəkkürünü ifadə edib, bunun ölkələrimiz arasında qardaşlıq münasibətlərinin nümunəsi olduğunu bildirib.

Dövlətimizin başçısı regionda atəşkəsin təmin olunduğunu məmnunluqla qeyd edib, Azərbaycan xalqı və dövləti tərəfindən Pakistana dəstəyin və həmrəyliyin ifadə edildiyini bir daha diqqətə çatdırıb.

Telefon danışığı zamanı ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Prezidentin Mətbuat xidməti

Azərbaycan yeni orta güc kimi: geosiyasi özəlliklər

Beynəlxalq münasibətlərdə "fövqəlgüç" anlayışı aktiv şəkildə işlədilir. Bu kateqoriyaya hərbi-siyasi və iqtisadi inkişaf səviyyəsi, ərazi ölçüləri və əhali sayı ilə seçilən dövlətlər aid edilir. Politoloqlar fəvqəldövlətlərin tədqiqinə böyük diqqət yetirirlər. XXI əsrin gəlişi ilə dünya nizamında gözlənilən yeniliklər fonunda başqa səviyyəli dövlətlərin də təsnifinə xüsusi maraq göstərilir. Həmin kontekstdə politoloqlar "orta güc" anlayışının tərifinə getdikcə daha çox baş vururlar. Bunun səbəbi dünyanın çoxqütblü modelə keçməsi ehtimalının artması ilə bağlıdır. Hətta bir sıra mütəxəssislər bu modelin bazasının hazır olduğundan bəhs edirlər. Hər bir halda indi dünyada fəvqəlgüclərlə yanaşı, onlardan bir pillə aşağı rəqəmdə elə dövlətlər formalaşır ki, onlara "orta güc" deyirlər. Yəni dövlətlərin global miqyasda geosiyasi təsirləri getdikcə artır.

6

Fransa beynəlxalq öhdəlikləri güc tətbiqi ilə pozur

Korsika xalqının öz ana dilində danışmaq istəyinin kolonial Fransa tərəfindən qarşısının alınmasına beynəlxalq ictimaiyyət səssiz qalır. Fransa özünü uzun illərdə insan hüquqları və azadlıqlarının beşiyi kimi təqdim etsə də, Korsika məsələsində tətbiq etdiyi siyasət tamamilə ziddiyyətlidir. Siyasi fəallların həbs olunması, milli kimliyin zorla assimilyasiya olunması və dil hüquqla-

rının sistemli şəkildə məhdudlaşdırılması beynəlxalq hüquq normalarının, demokratik dəyərlərin və insan haqlarının kobud şəkildə pozulmasıdır. Fransanın bu addımları təkcə Korsika xalqına qarşı deyil, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin qəbul etdiyi hüquqi və etik normalara qarşı hörmətsizlikdir. Bu kontekstdə beynəlxalq təşkilatlar, insan hüquqları institutları və Qlobal Cənub dövlətləri məsələyə daha ciddi diqqət yetirməli, Fransa hökumətinə qarşı siyasi və hüquqi təzyiqlər göstərməlidirlər.

Ötən il yanvarın 28-də Korsikada 700-ə yaxın insan müstəqillik uğrunda mübarizə aparən strukturları və fəalları birləşdirən, Fransa müstəmləkə hökumətinə qarşı mübarizəyə sadiqliyini təsdiqləyən "Nazione" hərəkəti təsis edilmişdi. Lakin yaranıqdan 2 gün sonra "Nazione"-nin iki fəalı Fransa Milli Tərərlə Mübarizə Prokurorluğunun göstərişi ilə həbs edilərək əvvəlcə Borgu hərbi düşərgəsinə, oradan isə terrorçu kimi Parisə aparılmışdı. Həbs edilənlərin ailə üzvləri, eləcə də digər bir fəal dindirilmək üçün polisə gətirilmişdi.

7

Azərbaycan ikili standartlarla daha çox üzləşən ölkədir

Düşünmək olardı ki, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Cənubi Qafqazda planları baş tutmayan bəzi Qərb dövlətləri səhvlərini anlayıb, mənfur planlarından əl çəkib problemin həllinə kömək etməsələr də, sülhə mane olmayacaqlar... Əfsuslar olsun ki, biz bunun tamamilə əksini gördük. İllərdir problemin həllinə "vasitçilik" edən Fransa ölkəmizə qarşı yalnız müharibə elan etmədi. Bu dövlət xüsusi hazırlanmış proqramla Ermənistanı nümayişkarənə şəkildə silahlandırmaqdan tutmuş ölkəmizə qarşı aparılan bütün çirkin, qorəzli təbliğat kampaniyasına birbaşa rəhbərlik edir.

Bəzi Qərb dairələri, xüsusilə Fransa və bu ölkənin maliyyələşdirib öz siyasi məqsədləri üçün bəzi müstəqil dövlətlərə təzyiq mexanizmi kimi istifadə etdiyi beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə ölkəmizə əleyhinə əsassız qətnamələr qəbul edərək feyk məlumatlar yayırdılar. İş o yerə çatdı ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş üzvündən biri olan Fransa Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP29) ölkəmizdə keçirilməsinin əleyhinə

baykot kampaniyası başladı. Bu nüfuzlu beynəlxalq tədbirin açılışında iştirak edən Prezident İlham Əliyev demişdir: "Əfsuslar olsun ki, ikili standartlar, digər ölkələrə dərs vermək adəti və siyasi riyakarlıq bəzi Qərb ölkələrindəki bəzi siyasətçilər, dövlət nəzarətində olan QHT-lər və feyk-xəbər mediası üçün fəaliyyət metoduna çevrilib".

7

Baş nazir Əli Əsədov Çinin Azərbaycandakı səfiri ilə görüşüb

Mayın 15-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Çin Xalq Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Lu Mey ilə görüşüb.

Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə Prezident İlham Əliyevin və Çinin Sədri Si Cinqinin birgə söyləri nəticəsində Azərbaycan-Çin münasibətlərinin dinamik inkişafı məmnunluqla vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyevin Çinə son dövlət səfərinin əhəmiyyəti qeyd edilib. Dövlət başçılarının imzaladıqları "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqın-

da Birgə Bəyanat"ın iki ölkə arasındakı münasibətləri daha yüksək səviyyəyə qaldırdığı diqqətə çatdırılıb. Görüşdə Azərbaycan ilə Çin arasındakı ticarət-iqtisadi və humanitar əməkdaşlığın aktual məsələləri müzakirə edilmiş, qarşılıqlı maraq doğuran müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

lib, qarşılıqlı maraq doğuran müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

lib, qarşılıqlı maraq doğuran müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının 72-ci iclası keçirilib

Mayın 15-də Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının videokonfrans formatında növbəti 72-ci iclası keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqovun sədrliyi ilə keçirilən videokonfransda MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin sədri, üzv dövlətlərin statistika qurumlarının rəhbərləri və rəhbər müavinləri, MDB İcraiyyə Komitəsinin və Avrsiya İqti-

sadi Komissiyasının nümayəndələri iştirak ediblər.

Şuranın iclasında MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri

Şurasının 2024-cü ildə fəaliyyəti, MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin 2024-cü ildə gördüyü işlər, 2026-2027-ci illər üçün "MDB statistikasının inkişafı" layihəsinə dair təkliflər və digər məsələlər haqqında müzakirələr aparılıb, müvafiq qərarlar qəbul olunub.

"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda prokurorluq orqanlarında görülmüş işlərə və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş əməliyyat müşavirəsi keçirilib

Mayın 15-də Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru Kamran Əliyevin rəhbərliyi ilə Baş Prokurorluğun, Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin, Respublika Hərbi, Naxçıvan Muxtar Respublikası və Bakı şəhər prokurorluqlarının məsul şəxslərinin iştirakı ilə əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Müşavirədə çıxış edən Baş prokuror 2025-ci ilin 4 ayı ərzində prokurorluq orqanlarının fəaliyyəti və görülmüş işləri təhlil edərək qarşıda duran vəzifələrə dair bir sıra tapşırıqlar verib.

Qeyd edilib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin qurucusu və banisi olduğu müasir Azərbaycanda Prezident cənab İlham Əliyevin çağışdırılan çağırışlarına uyğun islahatlar həyata keçirməsi hüquq sahəsində də müasirləşməni təmin edib və bu islahatlar prokurorluq orqanlarının fəaliyyətinə müsbət təsirini göstərib, xidməti fəaliyyətdə keyfiyyət və səmərəlilik nəzərəcarpacaq dəyərdə yüksəlib. Lakin, əldə edilmiş nailiyyətlərlə kifayətlənilməməli, mövcud vəziyyət təhlil edilməklə, habelə qabaqçıl beynəlxalq təcrübə öyrənilərək fəaliyyətin daha da səmərəli olması üçün tədbirlərin icrası davam etdirilməlidir.

Çıxış zamanı, həmçinin qeyd olunub ki, prokurorluq orqanları tərəfindən dövlətin təhlükəsizliyinə qəsd edən cinayətlərə qarşı mübarizə bundan sonra da gücləndirilməli, cinayətkarlığın bütün növlərinə qarşı mübarizə sahəsində və qanunçuluğun qorunmasında digər hüquq-mühafizə orqanları ilə koordinasiyalı fəaliyyət davam etdirilməlidir.

Baş prokuror prokurorluğun qanunla müəyyən edilmiş fəaliyyət istiqamətləri üzrə, o cümlədən prosesual rəhbərlik və prosesual nəzarət, ibtidai araşdırmanın keyfiyyəti-

nin və tezliyinin artırılması, qətimkan tədbirlərinin seçilməsi, dövlət ittihamının müdafiəsi, vətəndaşların müraciətlərinə baxılması sahəsində işin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində konkret göstərişlər verib.

Bundan başqa Baş prokuror əhalinin hüquqi biliyinin artırılması istiqamətində konkret sahələr üzrə maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsinin, ali təhsil müəssisələrinin hüquq fakültələri ilə gənc hüquqşünasların yetişdirilməsi işində yaxından əməkdaşlıq edilməklə tədris prosesində prokurorluq əməkdaşlarının iştirakının davam etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Çıxış zamanı, həmçinin ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın gücləndirilməsinin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb və prokurorluq əməkdaşları tərəfindən xarici ölkələrdə təlim-təhsil tədbirlərində iştirak etməklə qabaqçıl təcrübənin öyrənilməsi və təbiiyinin təmin edilməsinin vacibliyi qeyd olunub. Baş prokuror tərəfindən "Elektron Prokurorluq" informasiya sisteminin bütün

prokurorluq orqanlarında tətbiq olunduğu, bu sistemin həmçinin cinayət-prosesual fəaliyyətin rəqəmsal müstəviyə keçməsinə imkan verdiyi bildirilməklə müasir çağırışlara uyğun olaraq sistemin daim təkmilləşdirilməsi və mümkün fəaliyyət istiqamətləri üzrə süni intellektin tətbiq edilməsi imkanlarının nəzərdən keçirilməsi ilə bağlı göstərişlər verilib.

Müşavirə zamanı, həmçinin xidməti fəaliyyətin konkret sahələri üzrə yol verilmiş nöqsanlar səsləndirilməklə onların aradan qaldırılması istiqamətində görülməli işlər, qarşıda duran vəzifələr barədə geniş müzakirələr aparılıb.

Yekunda Baş prokuror prokurorluq əməkdaşlarının bundan sonra da Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə icra edəcəklərinə, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, cinayət təqibi və cinayət təqibindən konar icraatın həyata keçirilməsində qanunların icrasına nəzarətin ən yüksək səviyyədə həyata keçirəcəklərinə əminliyini ifadə edib.

Azərbaycanla Macarıstanın qanunvericilik orqanları arasında da geniş əlaqələr var

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova ölkəmizdə səfərdə olan Macarıstan Milli Assambleyasının Sədr müavini Sandor Lezsakın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüşdə Azərbaycan və Macarıstan arasında dostluq, qarşılıqlı hörmət və sıx əməkdaşlığa əsaslanan strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin mövcud olduğu bildirilərək, ölkələrimizin siyasi, iqtisadi, enerji, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, təhsil və digər sahələrdə fəal əməkdaşlıq etdikləri diqqətə çatdırılıb. Yüksək səviyyəli, o cümlədən dövlət və hökumət başçıların qarşılıqlı səfərlərinin münasibətlərində daha da genişlənməsində vacib rol xüsusi vurğulanıb.

Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında digər sahələrdə oldu-

ğu kimi, qanunvericilik orqanları arasında da geniş əlaqələrin mövcud olduğu bildirilib. Parlament sədrlərinin, həmçinin dostluq qruplarının və deputatların qarşılıqlı səfərlərinin, fəal təmaslarının bu əlaqələrə dinamizm verdiyi qeyd edilib. Parlamentlərimizin Parlamentlərarası İttifaq, ATƏT PA, NATO PA və digər beynəlxalq parlament təşkilatla-

rında da əməkdaşlığından məmnunluqla ifadə olunub.

Milli Assambleyanın Sədr müavini Macarıstan Parlamentinin spikeri Laslo Koverin salamlarını və xoş arzularını Milli Məclisin Sədrinə çatdırıb. O, ölkəsinin dost Azərbaycanla münasibətlərin inkişafına böyük önəm verdiyini ifadə edib. Görüşdə xalqlarımızın oxşar dəyərləri bölüşdüyü

qeyd olunaraq, humanitar sahədə əlaqələrin xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxınlaşdırmağa xidmət etdiyi, təhsil, mədəniyyət sahələrində uğurlu əlaqələrin qurulduğu qeyd edilib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər haqqında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Azərbaycan-Çin münasibətləri hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova mayın 15-də Çin Xalq Respublikasının ölkəmizdə yeni təyinat olunan fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Lu Mey ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, səfəri Azərbaycanda diplomatik fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edən Sahibə Qafarova Azərbaycanın və Çinin bütün sahələrdə fəal qarşılıqlı fəaliyyət göstərdiyini, siyasi sahə ilə yanaşı, digər sahələrdə də uğurlu əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcud olduğunu söyləyib. O, bu gün ölkələrimiz arasında münasibətlərin ən yüksək inkişaf mərhələsinə - hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qalxdığını vurğulayıb.

Söhbət zamanı Prezident İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfərinin əhəmiyyəti qeyd olunaraq, iki ölkə arasında imzalanan "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ın münasibətlərimizin yüksək səviyyəsinin daha bir göstəricisi olduğu vurğulanıb. Prezident İlham Əliyevin sözügedən dövlət səfəri çərçivəsində Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağının Daimi Komitəsinin sədri Cao Leji ilə görüşündə parlamentlərarası əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldığı qeyd olunub.

Görüşdə parlamentlərimiz arasında əlaqələrin ölkələrimizin bir-birinə münasibətlərinin mühüm tərkib hissəsini təşkil etdiyi diqqətə çatdırılaraq, parlamentlərarası əməkdaşlığın, o cümlədən parlamentlərin dostluq qrupları və komitələri arasında əlaqələrin inkişafından məmnunluqla ifadə olunub. Birgə Bəyanatda parlamentlər arasında əməkdaşlığa dair məsələlərin əks olunduğu ifadə edilib.

Spiker Sahibə Qafarova, özünün Çin Xalq Respublikasının Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağının Daimi Komitəsinin sədri Cao Leji ilə görüşünü xatırlayaraq, bu cür təmasların əlaqələrin daha da genişlənməsinə xidmət etdiyini bildirib.

Görüşdə Azərbaycan və Çinin beynəlxalq müstəvidə də əməkdaşlıq etdikləri qeyd olunaraq, ölkələrimizin daim bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədikləri məmnunluqla vurğulanıb.

Səfir Lu Mey Cao Lejinin salamlarını Milli Məclisin Sədrinə çatdıraraq, ölkəmizdəki diplomatik fəaliyyəti dövründə digər sahələrlə yanaşı, qanunvericilik orqanları arasında da əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi üçün söylər göstərəcəyini bildirib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər haqqında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Azərbaycanla Qazaxıstanın dostluq və qardaşlıq əlaqələri böyük tarixə malikdir

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova mayın 15-də Qazaxıstan Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Alim Bayel ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüşdə ölkələrimiz və parlamentlərimiz arasında münasibətlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlət başçıların qarşılıqlı səfərlərinin ölkələrimiz arasında əlaqələrin daha da inkişafına tökan verdiyi diqqətə çatdırılıb. Spiker Sahibə Qafarova ötən il Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin Azərbaycana dövlət səfəri çərçivəsində Milli Məclisə də gəldiyini və dövlət başçısı ilə görüşünü məmnunluqla xatırlayıb.

Söhbət zamanı xalqlarımız arasında dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin böyük tarixə malik olduğu qeyd edilərək, xalqlarımızın hər zaman bir-birinə qarşılıqlı dəstək verməsindən məmnunluqla ifadə edilib.

Parlamentlər arasında əla-

qələr haqqında danışan Milli Məclisin Sədri vurğulayıb ki, Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərə mühüm və müsbət təsir göstərən amillərdən biri də parlamentlərimizin qarşılıqlı fəaliyyətidir. Bu istiqamətdə əlaqələrin yüksəlmə xətt üzrə inkişafı təqdir edilib.

Görüşdə beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində parlamentlərimizin qarşılıqlı fəaliyyəti

yətinin əhəmiyyəti də vurğulanaraq, xüsusilə TÜRKPFA çərçivəsində əməkdaşlığın önəmi diqqətə çatdırılıb. Milli Məclisin Sədri ölkəmizin Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət verdiyini qeyd edərək, vurğulayıb ki, parlamentlərlə TÜRKPFA-nı daha da gücləndirmək üçün birgə söyləri davam etdirməlidir. TÜRKPFA çərçivəsində fəaliyyət xalqla-

rımızı daha da yaxınlaşdırır, ölkələrimiz arasında əlaqələrin daha da dərinləşməsi və möhkəmlənməsi üçün böyük imkanlar yaradır.

Səfir Alim Bayel də ölkələrimiz arasında yüksək səviyyəli əlaqələrdən məmnunluğunu bildirərək, Azərbaycan və Qazaxıstan arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində görülən işlər haqqında danışdı.

"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Valyuta tənzimi haqqında", "Kommersiya sirri haqqında", "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında", "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında",

"Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və

"Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cu, 12-ci, 13-cü, 15-ci, 20-ci və 27-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddələr 630, 638, № 7, maddə 747, № 8, maddələr 932, 933, 934, № 10, maddə 1118, № 11, maddə 1182, № 12 (I kitab), maddə 1282, № 12 (II kitab), maddə 1345; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 110-VIIQD nömrəli, 2025-ci il 3 fevral tarixli 135-VIIQD nömrəli və 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 13-cü maddə üzrə:

1.1.1. 13.2.9-cu maddəyə "obyektləri," sözlündən sonra "virtual aktivlər," sözləri əlavə edilsin;

1.1.2. 13.2.39.2-ci maddəyə "yaradılmış" sözlündən sonra "hüquqi təsisatlar və" sözləri əlavə edilsin;

1.2. 24-cü maddə üzrə:

1.2.1. 24.1.7-ci maddəyə "payları" sözlündən sonra ", habelə benefisiar mülikiyyətçiləri" sözləri əlavə edilsin;

1.2.2. aşağıdakı məzmununda 24.1.8-1-ci maddə əlavə edilsin:

"24.1.8-1. vergi nəzarəti zamanı vergi orqanları tərəfindən fiziki şəxs olmayan vergi ödəyicisinin benefisiar mülikiyyətcisinin həmin vergi ödəyicisinin hüquqi şəxslərin dövlət reyestrinə daxil edilmiş benefisiar mülikiyyətçisindən fərqli olduğu müəyyən edilsə, bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verməyəcək";

1.3. 30.2.6-cı və 34.8.3-cü maddələrə "payları" sözlündən sonra ", habelə benefisiar mülikiyyətçiləri" sözləri əlavə edilsin.

Maddə 2. "Valyuta tənzimi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1995, № 7, maddə 116; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 3, maddə 250; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 dekabr tarixli 119-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 13-1.2-ci maddə üzrə:

2.1.1. birinci abzasə "sənədlər" sözlündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

2.1.2. aşağıdakı məzmununda 13-1.2.7-3-cü maddə əlavə edilsin:

"13-1.2.7.3. təşəbbis xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda - bunu təsdiq edənəndən, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədlərin və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

2.2. 13-13.2-ci maddə üzrə:

2.2.1. birinci abzasə "sənədləri" sözlündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

2.2.2. aşağıdakı məzmununda 13-13.2.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"13-13.2.2-1. iştirak payını əldə etmək istəyən şəxs xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda, bunu təsdiq edənəndən, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə) xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adı və eyniləşdirmə nömrəsinə) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Res-

publikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

Maddə 3. "Kommersiya sirri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 741 (Cild I); Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) 4.1.2-ci maddəsinə "payları" sözlündən sonra ", habelə benefisiar mülikiyyətçiləri" sözləri əlavə edilsin.

Maddə 4. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 1, maddə 8 (Cild I); 2024, № 7, maddə 743, № 12 (I kitab), maddə 1281; 2025, № 1, maddə 16; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 2-ci maddə üzrə:

4.1.1. 2.0.12-ci maddədə "5-1.3-cü və 5-1.7-ci" sözləri "5-2.3-cü və 5-2.7-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.1.2. 2.0.17-ci maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 2.0.18-ci və 2.0.19-cu maddələr əlavə edilsin:

"2.0.18. **benefisiar mülikiyyətçi** - son nöticədə hüquqi şəxsə və ya xarici hüquqi təsisatə nəzarəti həyata keçirən və ya hüquqi şəxsin, yaxud xarici hüquqi təsisatın əsl sahibi olan və (və ya) xeyrinə əməliyyat aparılan və (və ya) əqdrlər bağlamlan, habelə son nöticədə hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər);

2.0.19. **nəzarət və (və ya) mülikiyyət zənciri** - hüquqi şəxs və (və ya) xarici hüquqi təsisatın birinin digərinə təsis etməsi, idarə etməsi, birinin digərinə nəzarət etməsi, birinin digərinin paylarına (sohmlərinə) sahib olması və (və ya) xarici hüquqi təsisatın təsis əqdinin tərəfi (xarici hüquqi təsisat təsisçisi, idarəçisi, benefisiarı (benefisiarlar qrupu), təminatçısı) və ya hüquqi şəxs və xarici hüquqi təsisat üzərində son nöticədə effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxs olması.";

4.2. aşağıdakı məzmununda 4.2-2-ci, 4.2-3-cü və 5.3.2-3-cü maddələr əlavə edilsin:

"4.2-2. Hər bir hüquqi şəxs benefisiar mülikiyyətçisi, habelə xarici hüquqi şəxsin nümayəndəlik və ya filialı xarici hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi barədə dürist, deqiq və yenilənmiş məlumatları bilməli və təsdiqedicisi sənədlərə (o cümlədən elektron sənədlərə) malik olmalı, qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada təqdim etməlidir.

4.2-3. Hər bir hüquqi şəxs benefisiar mülikiyyətçisi, habelə xarici hüquqi şəxsin nümayəndəlik və ya filialı xarici hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumatları özündə əks etdirən sənədləri (o cümlədən elektron sənədləri) qanunla müəyyən edilmiş qaydada saxlamalıdır.";

"5.3.2-3. hüquqi şəxs statusu almaq istəyən qurumun benefisiar mülikiyyətçisi barədə aşağıdakı məlumatlar:

5.3.2-3.1. soyadı, adı, atasının adı (olduğu təqdirdə), doğum tarixi, fərdi identifikasiya nömrəsi və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsi;

5.3.2-3.2. vətəndaşlığı;

5.3.2-3.3. yaşayış yeri;

5.3.2-3.4. birbaşa və ya dolaylı benefisiar mülikiyyətçi olması;

5.3.2-3.5. hüquqi şəxsə təsir hüquqlarının və ya imkanlarının dairəsi və əsası;

5.3.2-3.6. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olub-olmaması;

5.3.2-3.7. hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisinin müəyyən edilməsinə qədər nəzarət və (və ya) mülikiyyət zəncirində mövcud olan bütün hüquqi şəxslərin və xarici hüquqi təsisatların adı, dövlət qeydiyyatına alındığı ölkə, qeydiyyat nömrəsi, təsisçiləri (iştirakçıları) və onların nizamnamə kapitalındakı payı;

5.3.2-3.8. hüquqi şəxs statusu almaq istəyən qurumun adından hərəkət edən şəxs xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış etdikdə, bu barədə məlumat.";

4.3.5-1-ci maddə 5-2-ci maddə hesab edilsin və aşağıdakı məzmununda 5-1-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 5-1. Benefisiar mülikiyyətçinin müəyyən edilməsi

5-1.1. Aşağıdakı şəxslər hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi hesab olunur:

5-1.1.1. son nöticədə hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalının, habelə səsvərmə hüququnun 10 (on) və ya daha çox faizini təşkil edən, ya

xud müqavilə əsasında iştirakçısı olduğu hüquqi şəxsin qərarlarının qəbul edilməsinə mühüm təsir göstərməyə imkan verən paya birbaşa və ya dolaylı yolla malik olan (hüquqi şəxs-də iştirak paylarının bölgüsü mühüm iştirak payının mövcudluğunu istisna etmirse) fiziki şəxs (şəxslər);

5-1.1.2. bu Qanunun 5-1.1.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş fiziki şəxs (şəxslər) mövcud olmadıqda və ya bu şəxsin (şəxslərin) hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi olmasına dair şübhələr olduqda, hüquqi şəxsə başqa formada mövcud nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər);

5-1.1.3. əgər hüquqi şəxs üzərində iştirak payı əsasında və ya başqa formada nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxsi müəyyən etmək mümkün deyildirsə, hüquqi şəxsə rəhbərliyi həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər).

5-1.2. Aşağıdakı şəxslər xarici hüquqi təsisatın benefisiar mülikiyyətçisi hesab olunur:

5-1.2.1. trastın strukturunda təşəbbis, trast idarəçisi, trast təminatçısı (olduğu halda), benefisiar və ya benefisiarlar qrupu, trast üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən hər hansı digər fiziki şəxs (nəzarət və (və ya) mülikiyyət zənciri də daxil olmaqla);

5-1.2.2. digər növ xarici hüquqi təsisatlarla bu Qanunun 5-1.2.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş şəxslərlə eyni və ya oxşar hüquq və vəzifə daşıyan şəxslər.";

4.4. 5-2-2-ci maddəyə aşağıdakı məzmununda üçüncü cümlə əlavə edilsin:

"Elektron ərizədə benefisiar mülikiyyətçi barədə bu Qanunun 5.3.2-3-cü maddəsində nəzərdə tutulan məlumatlar göstərilməlidir.";

4.5. 7-2.2-ci maddəyə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Elektron ərizədə benefisiar mülikiyyətçi barədə bu Qanunun 5.3.2-3-cü maddəsində nəzərdə tutulan məlumatlar qeyd olunmalıdır.";

4.6. 9-1.1-ci maddədə "5-1.5-ci" sözləri "5-2.5-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.7. aşağıdakı məzmununda 14.1.6-1-ci və 14-1-ci maddələr əlavə edilsin:

"14.1.6-1. qurumun hər bir benefisiar mülikiyyətçisinin soyadı, adı, atasının adı, doğum tarixi, vətəndaşlığı, yaşayış yeri, benefisiar mülikiyyətçinin "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olub-olmaması barədə məlumatlar";

"Maddə 14-1. Benefisiar mülikiyyətçiyə dair məlumatların yoxlanılması

14-1.1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) benefisiar mülikiyyətçi barədə reyestrə daxil edilmiş məlumatları 5 iş günü müddətində maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edir.

14-1.2. Maliyyə monitorinqi orqanı reyestrə daxil edilmiş benefisiar mülikiyyətçi məlumatlarının dövlət orqanlarına (qurumlarına), habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə müəyyən edilmiş öhdəlik daşıyan şəxslərə, auditor xidməti göstərən şəxslərə, qeyri-hökumət təşkilatlarına və dini qurumlara, xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarına Azərbaycan Respublikasındakı filial və ya nümayəndəliklərinə sorğu verməklə, açıq mənbələrdən araşdırma aparmaqla, habelə bu Qanunun 14-1-ci və 14.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan məlumatlardan istifadə etməklə yoxlanılmasını təmin edir.

14-1.3. Reyestrə daxil edilmiş məlumatın doğruluğuna dair şübhələr olduqda maliyyə monitorinqi orqanı hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi ilə bağlı bu Qanunun 5.3.2-3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatlara dair təsdiqedicisi sənədlərin əldə edilməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) sorğu verir. Bu zaman müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) hüquqi şəxsdən aidiyyəti sənədlərin 5 iş günü müddətində təqdim edilməsini tələb edir və sənədlər təqdim edildiyi tarixdən etibarən 3 iş günü müddətində onları maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edir.

14-1.4. Maliyyə monitorinqi orqanı bu Qanunun 14-1.3-cü maddəsi üzrə təqdim edilmiş sənədlər əsasında aparılmış təhlillər nəticəsində hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisinin fərqli şəxs olmasını müəyyən edərsə, bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) məlumat verir. Həmin orqan (qurum) maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən təqdim edilmiş hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumatları hüquqi şəxsə təqdim edir. Hüquqi şəxs təqdim edilən məlumatla razılaşmadıqda müvafiq məlumatı aldığı tarixdən etibarən 5 iş

günü müddətində özünün benefisiar mülikiyyətçisinə dair əlavə təsdiqedicisi sənədləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi (orqana) quruma, həmin orqan (qurum) isə bu sənədləri 3 iş günü müddətində maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edir.

14-1.5. Maliyyə monitorinqi orqanı bu Qanunun 14-1.4-cü maddəsi üzrə təqdim edilmiş əlavə təsdiqedicisi sənədlər əsasında apardığı təhlillər nəticəsində hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisinin fərqli şəxs olmasını yenidən müəyyən edərsə, maliyyə monitorinqi orqanı bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) məlumat verir. Həmin orqan (qurum) təqdim edilən məlumatlar əsasında reyestrə dəyişiklik edir və dəyişiklik edilmiş benefisiar mülikiyyətçi barədə məlumatı özündə əks etdirən çıxarışın və benefisiar mülikiyyətçi məlumatlarına dəyişiklik edilməsi barədə bildirişin 3 iş günü müddətində hüquqi şəxsin elektron kabinetinə göndərilməsini təmin edir.

14-1.6. Bu Qanunun 14-1.4-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş müddət ərzində hüquqi şəxs böyan etdiyi benefisiar mülikiyyətçiyə dair əlavə təsdiqedicisi sənədləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) təqdim etməzsə, həmin orqan (qurum) maliyyə monitorinqi orqanının təqdim etdiyi məlumatlar əsasında reyestrə dəyişiklik edir və dəyişiklik edilmiş benefisiar mülikiyyətçi barədə məlumatı özündə əks etdirən çıxarışın və benefisiar mülikiyyətçi məlumatlarına dəyişiklik edilməsi barədə bildirişin 3 iş günü müddətində hüquqi şəxsin elektron kabinetinə göndərilməsini təmin edir.

14-1.7. Hüquqi şəxs bu Qanunun 14-1.5-ci və 14-1.6-cı maddələri ilə nəzərdə tutulmuş hallarda benefisiar mülikiyyətçi məlumatlarında dəyişiklik edilməsi barədə bildirişi aldıqdan sonra 3 iş günü müddətində benefisiar mülikiyyətçi qismində müəyyən edilmiş şəxsinə bu barədə məlumatlandırılmasını təmin edir.";

4.8. 15.6-15.8-ci maddələrə "payları" sözlündən sonra ", habelə benefisiar mülikiyyətçiləri" sözləri əlavə edilsin;

4.9. aşağıdakı məzmununda 15.9-1-ci maddə əlavə edilsin:

"15.9-1. Benefisiar mülikiyyətçi barədə bu Qanunun 14.1.6-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan məlumatlar sorğu əsasında "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş şəxslər hallarda və qaydada maliyyə monitorinqi orqanına verilir.";

4.10. 18.1-ci və 18.2-ci maddələrə "payları" sözlündən sonra ", habelə benefisiar mülikiyyətçiləri" sözləri əlavə edilsin.

Maddə 5. "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 3, maddə 130 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138; 2025, № 1, maddə 1; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 8.2-ci maddə üzrə:

5.1.1. birinci abzasə "sənədlər" sözlündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

5.1.2. aşağıdakı məzmununda 8.2.1-2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"8.2.1.2-1. həmin mülikiyyətçi xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda -bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsinə, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adı və eyniləşdirmə nömrəsinə) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

5.2. 9.3-cü maddə üzrə:

5.2.1. birinci abzasə "sənədlər" sözlündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

5.2.2. aşağıdakı məzmununda 9.3.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"9.3.2-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada bankın benefisiar mülikiyyətçiləri haqqında məlumat";

5.3. 12.2-ci maddə üzrə:

5.3.1. birinci abzasın ikinci cümləsinə "sə-

nədlər" sözlündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

5.3.2. aşağıdakı məzmununda 12.2.3-1-ci maddə əlavə edilsin:

"12.2.3-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada bankın benefisiar mülikiyyətçiləri haqqında məlumat";

5.4. 22.4-cü maddə üzrə:

5.4.1. birinci abzasə "sənədləri" sözlündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

5.4.2. aşağıdakı məzmununda 22.4.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"22.4.2-1. həmin sahib xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda, bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adı və eyniləşdirmə nömrəsinə) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

Maddə 6. "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 3, maddə 144 (Cild I); Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

6.1. 22.1-ci maddə üzrə:

6.1.1. birinci abzasə ikinci halda "sənədləri" sözlündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

6.1.2. 22.1.2-ci maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 22.1.3-cü maddə əlavə edilsin:

"22.1.3. mühüm iştirak payını və ya əməliyyəti nəzarəti əldə etmək istəyən şəxs xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), həmçinin xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adı və eyniləşdirmə nömrəsinə) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş surəti, belə sənəd xarici ölkədən əldə edildikdə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

6.2. aşağıdakı məzmununda 44.1.4-1-ci maddə əlavə edilsin:

"44.1.4-1. xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olan təsisçilərin xarici hüquqi təsisatın idarəçisi olmasını təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adı və eyniləşdirmə nömrəsinə) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş surəti, belə sənəd xarici ölkədən əldə edildikdə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada leqallaşdırılmış və ya apostil verilmis surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda bu barədə məlumat";

xın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

Maddə 7. "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Valyuta tənzimi haqqında", "Kommersiya sirri haqqında", "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında", "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında", "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəli 3-cü səh.

8.2. 36.1-ci maddə üzrə:

8.2.1. birinci abzasa "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

8.2.2. aşağıdakı məzmununda 36.1.5-1-ci maddə əlavə edilsin:

"36.1.5-1. xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olan təsisçilər- bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə) xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını,daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda bu barədə məlumat";

8.3. 42.2-ci maddə üzrə:

8.3.1. birinci abzası "sənədləri" sözündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

8.3.2. aşağıdakı məzmununda 42.2.3-1-ci maddə əlavə edilsin:

"42.2.3-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada xarici investisiya fondunun və ya idarəçinin benefisiar mülikiyyətçiləri haqqında məlumat";

Maddə 9. "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 7, maddə 813 (Cild I); Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

9.1. 62.6-cı maddə üzrə:

9.1.1. birinci abzası "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

9.1.2. 62.6.2.3-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 62.6.3-cü maddə əlavə edilsin:

"62.6.3. alıcı xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda,bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını,daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

9.3. 71.3-cü maddə üzrə:

9.3.1. birinci abzası "sənədləri" sözündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

9.3.2. aşağıdakı məzmununda 71.3.11-1-ci maddə əlavə edilsin:

"71.3.11-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada xarici investisiya şirkətinin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumat";

9.4. 73.2-ci maddə üzrə:

9.4.1. birinci abzası "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

9.4.2. aşağıdakı məzmununda 73.2.6-1-ci maddə əlavə edilsin:

9.2.2. aşağıdakı məzmununda 66.1.5-1-ci maddə əlavə edilsin:

"66.1.5-1. xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olan təsisçi - bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

9.3. 71.3-cü maddə üzrə:

9.3.1. birinci abzası "sənədləri" sözündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

9.3.2. aşağıdakı məzmununda 71.3.11-1-ci maddə əlavə edilsin:

"71.3.11-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada xarici investisiya şirkətinin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumat";

9.4. 73.2-ci maddə üzrə:

9.4.1. birinci abzası "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatları" sözləri əlavə edilsin;

9.4.2. aşağıdakı məzmununda 73.2.6-1-ci maddə əlavə edilsin:

"73.2.6-1. Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi formada xarici investisiya şirkətinin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumat";

Maddə 10. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 1, maddə 37 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

10.1. 4.8.1-ci maddədə "sahiblik" sözü "mülkiyyət" sözü ilə əvəz edilsin;

10.2. aşağıdakı məzmununda 6.6-cı və 11.11-ci maddələr əlavə edilsin:

"6.6. Hüquqi şəxslərin öz benefisiar mülikiyyətçisi, xarici hüquqi şəxslərin nümayəndəlik və ya filiallarının isə xarici hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi barədə dürüst, dəqiq və yenilənmiş məlumat və sənədlərə malik olması, habelə benefisiar mülikiyyətçilərinə dair məlumatların reyestrinin aparılması ilə bağlı məsələlər "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.";

"11.11. Öhdəlik daşıyan şəxslər hüquqi şəxs olan müştərilərə təbii edilən müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində müəyyən edilmiş benefisiar mülikiyyətçi barədə məlumatları 3 iş günü ərzində maliyyə monitorinqi orqanına təqdim etməlidirlər."

Maddə 11. "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 8 (I kitab), maddə 1134 (Cild I); Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

11.1. aşağıdakı məzmununda 49.2.3-1-ci maddə əlavə edilsin:

"49.2.3-1. iştirakçı xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda, bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda bu barədə məlumat";

11.2. 61.3-cü maddə üzrə:

11.2.1. birinci abzası "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

11.2.2. aşağıdakı məzmununda 61.3.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"61.3.2-1. mühim iştirak payının sahibi xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda,bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə) xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat";

11.2. 61.3-cü maddə üzrə:

11.2.1. birinci abzası "sənədlər" sözündən sonra "və məlumatlar" sözləri əlavə edilsin;

11.2.2. aşağıdakı məzmununda 61.3.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"61.3.2-1. mühim iştirak payının sahibi xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxs olduqda,bunu təsdiq edən sənəd, özünün və digər idarəçilərin (olduğu təqdirdə) xarici hüquqi təsisat təsisçisinin, xarici hüquqi təsisat benefisiarının (benefisiarlar qrupunun), xarici hüquqi təsisat təminatçısının (olduğu təqdirdə), habelə xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən digər şəxsin soyadını, adını, atasının adını (olduğu təqdirdə), doğum tarixini, fərdi identifikasiya nömrəsini və ya şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsini, vətəndaşlığını, daimi yaşayış yerini (bu şəxslər hüquqi şəxs olduqda onların adını və eyniləşdirmə nömrəsini) təsdiq edən sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda bu barədə məlumat";

sənədlərin və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ləqallaşdırılmış və ya apostil verilmiş surəti, həmin şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədləri üçün siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduqları şəxslər olduqda bu barədə məlumat".

Maddə 12. Keçid müddəalar

12.1. Bu Qanun qüvvəyə minəndək dövlət qeydiyyatından keçmiş hüquqi şəxslər tərəfindən öz benefisiar mülikiyyətçilərinin, habelə xarici hüquqi şəxsin nümayəndəlik və filialı tərəfindən xarici hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçilərinin müəyyən edilməsi və bu barədə məlumat və sənədlərin "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq hüquqi şəxslərin dövlət reyestrinə təqdim edilməsi aşağıdakı mərhələlərlə təmin edilsin:

12.1.1. iri sahibkarlıq subyektləri üçün 31 dekabr 2025-ci il tarixinədək;

12.1.2. orta sahibkarlıq subyektləri üçün 30 iyun 2026-cı il tarixinədək;

12.1.3. kiçik sahibkarlıq subyektləri üçün 31 dekabr 2026-cı il tarixinədək;

12.1.4. mikro sahibkarlıq subyektləri üçün 31 dekabr 2027-ci il tarixinədək;

12.1.5. qeyri-hökumət təşkilatları və dini qurumlar üçün 30 iyun 2026-cı il tarixinədək.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 aprel 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Valyuta tənzimi haqqında", "Kommersiya sirri haqqında", "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında", "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında", "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 175-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Valyuta tənzimi haqqında", "Kommersiya sirri haqqında", "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında", "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında", "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 175-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 14-1.1-ci maddəsində, 14-1.3-cü maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 14-1.4-cü maddəsinin birinci və üçüncü cümlələrində, 14-1.5-ci maddəsinin birinci cümləsində və 14-1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 14-1.1-ci maddəsində, 14-1.3-cü maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 14-1.4-cü maddəsinin birinci və üçüncü cümlələrində, 14-1.5-ci maddəsinin birinci cümləsində və 14-1.6-cı maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

1.2.1. qeyri-hökumət təşkilatlarına və xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və nümayəndəliklərinə (o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində təsis edilən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və nümayəndəliklərinə) münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində təsis edilən qeyri-hökumət təşkilatlarına münasibətdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi;

1.2.2. kommersiya hüquqi şəxslərinə, xarici kommersiya hüquqi şəxslərinin filial və nümayəndəliklərinə münasibətdə Dövlət Vergi Xidməti qismində Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Vergi Xidməti;

1.2.3. dini qurumlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Agentliyi.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinqi Xidmətinin işçilərinin say həddində dəyişiklik edilməsi ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Valyuta tənzimi haqqında", "Kommersiya sirri haqqında", "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında", "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında", "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 175-VIIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 12 aprel tarixli 48 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 4, maddə 228 (Cild I); 2024, № 7, maddə 789, № 12 (I kitab), maddə 1292) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 2.1-ci bənddə "5-1.1-ci" sözləri "5-2.1-ci" sözləri ilə, "5-1.8-ci, 5-1.9-cu" sözləri "5-2.8-ci, 5-2.9-cu" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin bəndə "13.3-1-ci," sözlərindən sonra "14-1.1-ci maddələrində, 14-1.3-cü maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 14-1.4-cü maddəsinin birinci və üçüncü cümlələrində, 14-1.5-ci maddəsinin birinci cümləsində, 14-1.6-cı," sözləri əlavə edilsin;

3.2. 2.4.1-ci yarımbənddə "ölkələrin" sözü "dövlətlərin" sözü ilə əvəz edilsin;

3.3. 2.5-ci bənddə "5-1.4-cü" sözləri "5-2.4-cü" sözləri ilə, "5-1.6-cı" sözləri "5-2.6-cı" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.4. 2.5-1-ci bənddə "5-1.1-ci" sözləri "5-2.1-ci" sözləri ilə, "5-1.9-cu" sözləri "5-2.9-cu" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.5. 2.9-1-ci bənddə "5-1.8-ci" sözləri "5-2.8-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.6. aşağıdakı məzmununda 2.13-2-ci bənd əlavə edilsin:

"2.13-2. həmin Qanunun 14-1.1-ci maddəsində, 14-1.3-cü maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 14-1.4-cü maddəsinin birinci və üçüncü cümlələrində, 14-1.5-ci maddəsinin birinci cümləsində və 14-1.6-cı maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

2.13-2.1. qeyri-hökumət təşkilatlarına və xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və nümayəndəliklərinə (o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində təsis edilən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və nümayəndəliklərinə) münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində təsis edilən qeyri-hökumət təşkilatlarına münasibətdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi;

2.13-2.2. kommersiya hüquqi şəxslərinə, xarici kommersiya hüquqi şəxslərinin filial və nümayəndəliklərinə münasibətdə Dövlət Vergi Xidməti qismində Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Vergi Xidməti;

2.13-2.3. dini qurumlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Agentliyi";

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 215 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1501 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinqi Xidmətinin Nizamnaməsi"nə aşağıdakı məzmununda 3.1.16-2-ci yarımbənd əlavə edilsin:

"3.1.16-2. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq hüquqi şəxslərin dövlət reyestrinə daxil edilmiş hüquqi şəxsin benefisiar mülikiyyətçisi barədə məlumatları yoxlamaq";

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

"Dövlət qulluqçularının əlavə təhsili ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 dekabr tarixli 387 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

"Dövlət qulluqçularının əlavə təhsili ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 dekabr tarixli 387 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 12, maddə 1541 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1-ci hissədə, 2.1-ci və 2.2-ci bəndlərdə "və yenidən hazırlanma növləri" sözləri"istiqaməti" sözü ilə əvəz edilsin.

2. 4-cü hissə üzrə:

2.1. 4.1-ci bənddə "növu" sözü "istiqaməti" sözü ilə əvəz edilsin;

2.2. 4.2-ci bənd ləğv edilsin;

2.3. 4.3-cü bənddə "və yenidən hazırlanma növləri" sözləri "istiqaməti" sözü ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Kontitusiyasının 94-cü maddəsinin 1 hissəsinin 9-cu bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1992, № 23, maddə 996; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I); 2025, № 2, maddə 104) 2-ci maddəsinə "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 15 illiyi (2005-2020)" yubiley medalı;" hissəsindən sonra aşağıdakı məzmununda yeni hissə əlavə edilsin:

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" yubiley medalı";

Maddə 2. "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı haqqında Əsasnamə" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Maddə 3. "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsviri" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 1 may 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli 191-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli 191-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli 191-VIIQD nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı haqqında Əsasnamənin 2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azər-

baycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsviri"nin 2.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.3. həmin Qanunla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı haqqında Əsasnamənin 2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.4. həmin Qanunla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsviri"nin 2.1-ci maddəsində "orqan (qurum)"

dedikdə Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi nəzərdə tutulur.

2. "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə təltif etmək səlahiyyəti Azərbaycan Respublikasının fövqəladə hallar nazirinə verilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli 191-VIIQD nömrəli Qanununun irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı haqqında Əsasnamə

Maddə 1. Təltif edilən şəxslər

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə Azərbaycan Respublikasının fövqəladə hallar orqanlarının fəaliyyətinin təşkilində, inkişafında və möhkəmləndirilməsində xüsusi xidmətləri olan, habelə mülki müdafiə işinin təşkili, əhalinin və ərazilərin fövqəladə hallardan qorunması və fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırıl-

ması tədbirlərinin həyata keçirilməsində fəal iştirak edən şəxslər təltif edirlir.

Maddə 2. Təltif edən orqan

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə bu Əsasnamənin 1-ci maddəsində göstərilən şəxsləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) təltif edir.

Maddə 3. Taxılma qaydası

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı döşün sol tərəfinə, Azərbaycan Respublikasının digər orden və medalları olduqda "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 15 illiyi (2005-2020)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalından sonra taxılır.

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsviri

Maddə 1. Medalın ümumi təsviri

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı (bundan sonra - medal) bürüncdən tökülmüş, diametri 38 mm olan qızılı rəngli səkkizguşəli ulduz formalı metal lövhədən ibarətdir.

Maddə 2. Medalın ön tərəfi

2.1. Səkkizguşəli ulduzun ön tərəfi qızılı rəngdə relyeflə həşiyələnmişdir, içi ağ rəngdədir. Ulduzun xarici guşələri arasında ki bucaqlarda qızılı rəngdə şüalar yerləşdirilmişdir. Mərkəzdə qırmızı fonda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) rəsmi emblemindən ibarət kompozisiya təsvir olunmuşdur.

2.2. Kompozisiyanın yuxarı hissəsində qövs boyunca qara rəngdə basma üsulu ilə "AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ FÖVQƏLADƏ HALLAR NAZİRLİYİ" sözləri qızılı rəngdə dekorativ lentin üzərində yazılmışdır. Kompozisiyanın aşağı hissəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının rənglərinə uyğun dekorativ lentin təsviri verilmişdir. Dekorativ lentin üzərində sol tərəfdə alt-alta qızılı rəngdə "2005" və "2025" rəqəmləri, sağ tərəfdə isə qızılı rəngdə dəfnə budasının üstündə içi ağ rəngdə olan "20 İL" sözləri yazılmışdır.

2.3. Bütün yazılar, rəqəmlər və elementlər relyeflidir.

Maddə 3. Medalın arxa tərəfi

3.1. Medalın arxa tərəfi hamar səthlidir. Yuxarı hissəsində medalın seriyası və nömrəsi həkk olunmuşdur.

3.2. Arxa tərəfin mərkəzində "AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI FÖVQƏLADƏ HALLAR NAZİRLİYİNİN 20 illiyi" sözləri və həmin sözlərin altında "2005-2025" rəqəmləri həkk olunmuşdur. Arxa tərəfin aşağı hissəsində milli ornament təsvir olunmuşdur.

3.3. Bütün yazılar, rəqəmlər və ornament relyefli və qızılı rəngdədir.

Maddə 4. Medalın elementləri

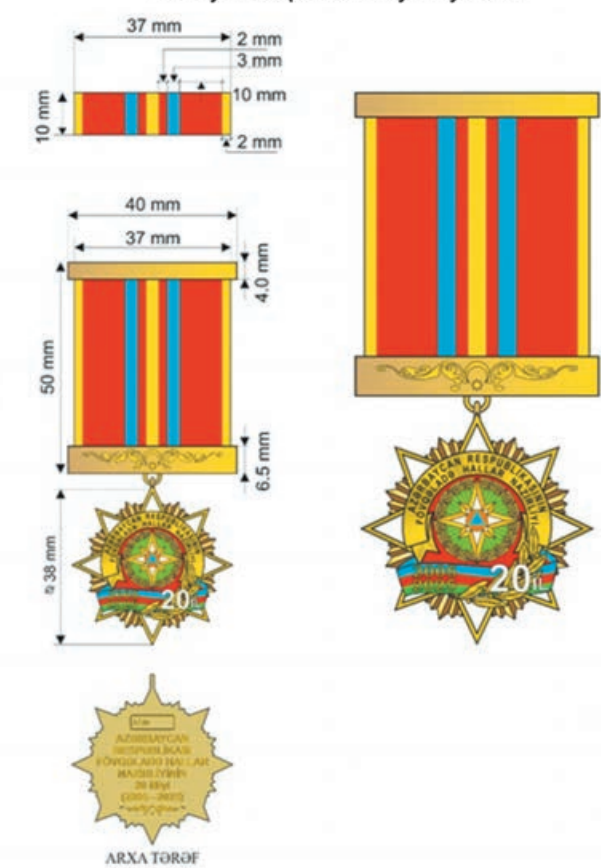
4.1. Medal paltara bərkidilmək üçün elementi olan, üst hissəsi 40 mm x 4 mm, alt hissəsi 40 mm x 6,5 mm ölçüdə qızılı rən-

gli metal lövhədən, orta hissəsi 37 mm x 50 mm ölçüdə xara lentdən ibarət düzbucaqlı lövhəyə halqa və ilgək vasitəsilə birləşdirilir. Alt hissədə olan qızılı rəngli metal lövhənin üzərində milli ornament həkk olunmuşdur.

4.2. Xara lent mərkəzdə eni 3 mm olan sarı, mərkəzdən kənarlara doğru isə ardıcılıqla eni 2 mm olan qırmızı, 3 mm olan göy, 10 mm olan qırmızı və 2 mm olan sarı rəngli şaquli zolaqlara bölünmüşdür.

4.3. Medal paltarın yaxasına bərkidilmək üçün elementi olan, metaldan düzəldilmiş və eyni xara lentdən üz çəkilmiş 37 mm x 10 mm ölçüdə qəlib əlavə olunur.

"Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı

"Caspian Agro" sərgisinin xarici qonaqları Ulu Öndərin məzarını, Şəhidlər xiyabanını və Zəfər parkını ziyarət ediblər

18-ci Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı Sərgisində (Caspian Agro 2025) iştirak etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə təltif etmək səlahiyyəti Azərbaycan Respublikasının fövqəladə hallar nazirinə verilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 20 illiyi (2005-2025)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 1 may tarixli 191-VIIQD nömrəli Qanununun irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

Azərbaycan Ordusu miqyasında komanda-qərargah məşqi keçirilir

2025-ci ilin hazırlıq planına əsasən, Azərbaycan Ordusu miqyasında komanda-qərargah məşqi keçirilir.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, nazirliyin baş idarə və idarələri, eləcə də qoşun və qüvvə növləri, Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun qərargahlarının cəlb olunması ilə keçirilən məşqin planına əsasən, hərbi qərar qəbulətmə prosesinə uyğun fəaliyyətlər icra olunur.

Mayın 15-də müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov videobağlantı formatında qərargahların məruzələrini dinləyib.

Müdafiə naziri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin Azərbaycan Ordusunun fəaliyyətindən razılığını

bildirib və Ordu qarşısında qoyulan tapşırıqları çatdırıb.

Real döyüş şəraitində müasir döyüş təcrübəsinə uyğun keçirilən komanda-qərargah məşqinin məqsədi bölmələrin manevr imkanlarını nəzərə almaqla hərbi qərar qəbulətmə prosesinin daha da təkmilləşdirilməsi, eləcə də, müdafiə və əks-hücum əməliyyatlarının aparılması məsələlərinin məşq etdirilməsidir.

ADA Universiteti ilə "Bayraktar Texnoloji Azərbaycan" arasında memorandum imzalanıb

Mayın 15-də ADA Universiteti ilə "Bayraktar Texnoloji Azərbaycan" MMC arasında elm və təhsil sahələrində qarşılıqlı əməkdaşlığın qurulmasına dair anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənədi ADA Universitetinin rektoru səfir Hafiz Paşayev və "Bayraktar Texnoloji Azərbaycan" MMC-nin direktoru Hüseyn Topuz imzalayıblar.

Bu barədə AZƏRTAC-a universitetdən məlumat verilib.

Sənədə əsasən tərəflər çoxşaxəli akademik fəaliyyətlər üzrə əməkdaşlıq edəcəklər. Hər iki qurum tədris prosesinin təkmilləşdirilməsi üçün birgə

tədbirlərin həyata keçirilməsi, orta q kursların hazırlanması, tələbə və mütəllimlər üçün təlimlərin icrası da daxil olmaqla qarşılıqlı maraqlardan irəli gələn bir sıra istiqamətlər üzrə tərəfdaşlıq edəcəklər. Həmçinin

memorandum çərçivəsində birgə tədqiqat layihələri irəli sürüləcək, konfrans və seminarlar təşkil ediləcək.

Razılaşmaya əsasən ADA Universitetinin tələbələri üçün "Bayraktar Texnoloji Azərbaycan"da təcrübə və iş imkanları yaradılacaq.

Memorandumun qüvvədə olduğu üç il ərzində tərəflər birgə fəaliyyəti təşviq etmək məqsədilə mütəmadi olaraq əməkdaşlığın qiymətləndirilməsi və gələcək təşəbbüslərin

müzakirəsi üçün görüşlər təşkil edəcəklər.

Xatırladaq ki, memorandumun imzalanması ilə bağlı ilkin razılıq ötən ilin sonunda tərəflər arasında keçirilmiş tanışlıq görüşü zamanı əldə edilib. Həmin görüşdə əməkdaşlığın mümkün istiqamətləri, ortaq maraqlar və gələcək fəaliyyət planları geniş şəkildə nəzərdən keçirilib və bu danışıqlar nəticə etibarilə bu il rəsmi sənədin imzalanması ilə yekunlaşıb.

Pakistanın dövlət naziri Kayani "Caspian Agro 2025" sərgisini ziyarət edib

Bu gün Azərbaycanda səfərdə olan Pakistanın dövlət naziri Bilal Azhar Kayaninin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti bu gün "Caspian Agro 2025" və "InterFood Azerbaijan" sərgiləri ilə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı nazirinin müavini Sarvan Cəfərov qonaqlara məlumat verib ki, Bakı Ekspo Mərkəzinin bütün pavilyonlarını və açıq sahəsini əhatə edən bulki "Caspian Agro" və "InterFood Azerbaijan" sərgilərində 31 ölkədən 450 şirkət iştirak edir.

Dörd gün davam edəcək "Caspian Agro" sərgisində kənd təsərrüfatında tətbiq olunan müasir innovativ texnologiyalar, texnikalar, müasir suvarma sistemləri nümayiş olunur. İştirakçılar Elektron Kənd Təsərrüfatı, robototexnika, pilotsuz uçuş aparatları, IT xidmətləri, süni intellekt, ağıllı kənd, startaplar, alternativ enerji mənbələri, "Green agro" kimi smart bölmələrdə maraqlı məlumatlar əldə edə bilərlər. Bulki sərgidə ilk dəfə olaraq baliqçılıq və akvakultura sahəsi də təmsil olunur.

Sərgi çərçivəsində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə II Beynöl-

xalq Aqrar İnnovasiya Forumu keçirilir. Pakistanın Dövlət nazirinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, aqrar sahəyə dövlət dəstəyi ilə bağlı ətraflı məlumat verilib. Sərgi ziyarətçiləri aqrar sahə ilə bağlı innovativ həllər və nailiyyətlərin nümayiş olunduğu Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə məxsus pavilyonu, müxtəlif ölkələrin milli stendlərini ziyarət edib, yerli və xarici şirkətlərin təqdim etdiyi məhsul və xidmətlərlə tanış olublar.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycan yeni orta güc kimi: geosiyasi özəlliklər

Ədalətə, milli maraqlara və beynəlxalq hüquqa əsaslanan siyasət

Azərbaycana dünyada nüfuz və ehtiram gətirən səbəblərdən biri məhz budur

Beynəlxalq münasibətlər sistemi uzun müddətdir ki, dərin böhran içərisindədir. Dünyanın siyasi mənzərəsi təzadlarla, qeyri-müəyyənliklərlə, qarşıdurmalarla, gərginliklərlə doludur. Qlobal səviyyədə qəbul olunmuş hüquq prinsiplərinin və normaların kobud şəkildə tapdalanması, dövlətlərin ərazi bütövlüyünün pozulması, ənənəvi siyasi institutların sarsılması bu düzənin ayrı-ayrı elementləridir.

Müstəqil və çoxvektorlu

Siyasi və hərbi qütbləşmənin dərinləşdiyi belə bir dövrdə milli maraqları təmin edən siyasi kurs həyata keçirmək hər bir dövlətdən güclü say, diplomatik məharət və xüsusi imkanlar tələb edir. Lakin heç də hər dövlət belə bir şəraitdə qlobal konyunkturanın çağırışlarına uyğun və ən əsası özünün mənafeələrini qoruya bilən müstəqil siyasət yürütmək imkanına malik deyil. Çox uzağa getmədən xarici siyasəti müxtəlif siyasi mərkəzlərdən alınan direktivlər əsasında formalaşan Ermənistanı bu dövlətlərə misal göstərmək mümkündür.

Belo dövlətlərdən fərqli olaraq Azərbaycan üçün özünəməxsus realiaqlar hakindir. Bu gün dünyada Azərbaycanın adı çəkiləndə ilk yada düşən məsələlərdən biri respublikamızın müstəqil, çoxvektorlu və ardıcıl siyasi kurs həyata keçirməsidir. Bununla bağlı çoxsaylı misallar göstərmək olar. Məsələn, hələ illər öncə Azərbaycanın Xəzərdən hasil etdiyi nefti alternativ marşrutla dünya bazarlarına çıxarması müstəqil enerji siyasətinin təcəssümü idi.

Bu siyasətin başqa bir göstəricisi Azərbaycanın dünyanın bütün siyasi qütbləri ilə bərabər hüquqlu əlaqələrinin olmasıdır. Prezident İlham Əliyevin ötən ay Çin Xalq Respublikasına etdiyi dövlət səfəri də bunu təsdiq etdi. Bu səfər zamanı "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyənət" imzalanması göstərdi ki, Azərbaycanın müasir dünya nizamındakı yeri və rolu dünyanın aparıcı siyasi-iqtisadi gücləri tərəfindən böyük maraqla qarşılır. O cümlədən Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin üçdəbirini ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanıb. Ötən ay İran Prezidentinin Azərbaycana uğurlu səfəri və iki ölkə arasında Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanıb. Ötən ay İran Prezidentinin Azərbaycana uğurlu səfəri və iki ölkə arasında Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanıb.

Torpaqlarımızın hərbi yolla azad olunması, Qarabağda erməni separatçılığına son qoyulması da Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü müstəqil və qətiyyətli siyasətin təntənəsidir. İstər Vətən müharibəsində, istər antiterror əməliyyatında Azərbaycan dövləti ilk növbədə öz gücünə güvəndi. Bu baxımdan Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti həm də Fransanın və Qərbin digər siyasi mərkəzlərinin bütün təhdid və təzyiq

lərini qətiyyətlə dəf etdi, onların planlarını iflasa uğrattı. Eyni zamanda Azərbaycan təzadlarla dolu dünyada ədalətin yoluna qoyulmasının nümunəsini yaratdı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi, beynəlxalq hüquqla təsbit olunmuş hüquqlarını döyüş meydanında yoluna qoyması ölkəmizin qlobal nüfuzunu daha da yüksəltdi. İndi Azərbaycan həm də müharibədə qalib gəlmiş dövlət kimi tanınır.

"Bu siyasət Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət edir"

Müstəqil siyasət milli maraqlarımızı uğurla təmin etməklə, Azərbaycana ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməyə imkan verməklə yanaşı, ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemindəki rolunu da əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Respublikamızı sayılıb-seçilən, hörmət olunan, etimad göstərilən dövlətə çevirən bu siyasət həm də regionda və dünyada sülhün təşviq olunmasına, dövlətlərarası əməkdaşlıq imkanlarının dərinləşdirilməsinə, mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında dialoqun inkişaf etdirilməsinə xidmət edir. Eyni zamanda bu siyasət dost dövlətlərin maraqlarını təmin edir. "Bu gün, sözün əsl mənasında, Azərbaycan müstəqil siyasət aparır. Bu siyasət Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət edir. Bu siyasət xoşniyyətli siyasətdir. Bu siyasət heç kimə qarşı deyildir. Bu siyasət əməkdaşlığı, o cümlədən regional əməkdaşlığı gücləndirən bir siyasətdir", - deyir Prezident İlham Əliyev bildirir.

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin mayın 14-də keçirilmiş genişləndirilmiş iclasında da bu istiqamətdə müzakirələr aparılıb. Komitənin sədri Səməd Seyidovun qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanın xarici siyasəti hər zaman obyektivlik, etibarlılıq, qarşılıqlı hörmət, suverenliyə sayğı və daxili işlərə qarışmamaq kimi prinsiplər əsasında qurulub. Bu gün beynəlxalq münasibətlərin tənzimlənməsinin daha da çətinləşdiyi, "Simal-Cənub" probleminin daha da mürəkkəbləşdiyi bu çətin dövrdə ölkəmiz öz potensialını əminliklə nümayiş etdirir.

Xüsusilə qeyd edilməlidir ki, son illərdə Azərbaycanın Qlobal Cənubda nüfuzu sürətlə yüksəlməkdədir. Bunun da əsas səbəbi Bakının qlobal qeyri-bərabərliyin azaldılmasına verdiyi töhfələrdir. Həm Qoşulmama Hərəkatına, həm də COP29-a sədrliyi dövründə respublikamız bu istiqamətdə nümunəyə çevrilən fəaliyyət ortaya qoyub. Məhz Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti nəticəsində inkişaf etməkdə olan dövlətlərin səsi, onların üzlaşdıqları problemlər mötəbər platformalardan dünyanın diqqətinə çatdırılıb. Respublikamızın strateji təşəbbüsləri ona Qlobal Cənub və Qərb arasında mühüm körpü rolunda çıxış etməyə imkan verir.

Azərbaycanın həyata keçirdiyi müstəqil siyasət ilk növbədə milli maraqlara, ədalət və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə əsaslanır. Respublikamıza dünyada yüksək nüfuz və ehtiram gətirən səbəblərdən biri də məhz budur.

*Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"*

Hazırda Azərbaycanın dövlət identikliyinə "orta güc" konseptinin xüsusi yer tutduğu haqqında araşdırmalar aparılır, təsniflər verilir. Özlüyündə çox aktual olan bu məsələnin daha dərinlən siyasi-nəzəri təhlili vacibdir. Bu istiqamətdə tədqiqatların davam edəcəyinə şübhə etmirik. Biz də həmin müstəqil Azərbaycanın orta güc kimi malik olduğu keyfiyyətləri və xüsusiyyətləri təhlil etməyə ciddi ehtiyac görürük.

"Orta güc" anlayışının politoloji anlamı

Beynəlxalq münasibətlərdə "fövqəlgüc" anlayışı aktiv şəkildə işlədilir. Bu kateqoriyaya hərbi-siyasi və iqtisadi inkişaf səviyyəsi, ərazi ölçüləri və əhali sayı ilə seçilən dövlətlər aid edilir. Politoloqlar fövqəldövlətlərin tədqiqinə böyük diqqət yetirirlər. XXI əsrin gəlişi ilə dünyada nizamında gözlənilən yeniliklər fonunda başqa səviyyəli dövlətlərin də təsnifinə xüsusi maraq göstərilir. Həmin kontekstdə politoloqlar "orta güc" anlayışının tərifinə gətikcə daha çox baş vururlar. Bunun səbəbi dünyanın çoxqütblü modelə keçməsi ehtimalının artması ilə bağlıdır. Hətta bir sıra mütəxəssislər bu modelin bazasının hazır olduğundan bəhs edirlər. Hər bir halda indi dünyada fövqəlgüclərlə yanaşı, onlardan bir pillə aşağı rəqəmdə elə dövlətlər formalaşır ki, onlara "orta güc" deyirlər. Yəni dövlətlərin qlobal miqyasda geosiyasi təsirləri gətikcə artır.

Bu məntiqi çərçivəsində "orta güc nədir?" sualı aktualdır. Onun hələlik yekdil tərfi yoxdur və müxtəlif parametrlərə görə müəyyən edilir. Məsələn, elmi tədqiqatlarda daha çox iqtisadi, hərbi, siyasi və xarici siyasəti təsir əhatəsi vurğulanır. Bu zaman orta güc əməkdaşlıq-vəsitiçilik kontekstində qiymətləndirilir. Məsələn, A.F.Kuper orta güc dövlətlərini vəsitiçə-güc, katalizator-güc və qüvvələr balansının qoruyucusu növlərinə ayırır. A.Çapnik "orta güc" anlayışının tərifində üç yanaşmanın mövcudluğunu qeyd edir. Onları iyerarxik, davranış xarakterli və struktur xarakterli kimi təsnif edir. Nəhayət, E.Fels orta güc dövlətlərinin xüsusi qrup təşkil etdiyini və onların hərbi güc, iqtisadi potensial və xarici siyasətdə təsir göstəricilərinə görə seçildiyini vurğulayır.

Beləliklə, müasir politologiyada "orta güc" anlayışı dövlətin siyasi, iqtisadi, mədəni sahələrdə və xarici siyasətdə təsir imkanları kimi faktorlarla müəyyən edilir. Burada, təbii ki, universal meyar müəyyənəlməmişdir. Lakin dövlətin iqtisadi potensialı, inkişaf tempi və xarakteri, hərbi, siyasi, iqtisadi imkanları nəzərə alınmalıdır. Bu meyarlar prizmasından Azərbaycanın orta güc kimi xarakterizə edilməsinin əsasları vardır. Həm də maraqlıdır ki, Azərbaycan özünəməxsus anlamda XXI əsrin ilk üç onilliyində kiçik gücdən orta güc səviyyəsinə yüksəlmiş dövlətdir. Bu aspekt üzərində dayanmaq olar.

Bu il aprelin 9-da ADA Universitetində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə keçirilmiş "Yeni dünya nizamına doğru" yətinə başlıca olaraq, Qoşulmama Hərəkatındakı fəaliyyəti kontekstində izləyirlər. Buradan Azərbaycanın orta güc aktoru olaraq xarakteristikasının bir sıra mühüm siyasi özəlliklərinə nəzər sala bilərik. Öncə, Azərbaycan Prezidentinin verilən suala cavabının mahiyyətinə qısa nəzər yetirək. Çünki həmin cavabda, faktiki olaraq, Azərbaycanın orta güc politoloji xarakteristikası dəqiq və yığcam ifadə edilib.

Əslində, J.Hukla Azərbaycanın orta güc kimi fəaliyyətini Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı atdığı addımlar fonunda qiymətləndirir. Yəni professor Qoşulmama Hərəkatında Bakının gördüyü işləri ATƏT-də, AŞPA-da və bütövlükdə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi kontekstində hər bir beynəlxalq təşkilatda yeritdiyi siyasətin məntiqi davamı kimi görür.

Beynəlxalq təşkilatlarda siyasi nüfuz

J.Hukla Azərbaycanın orta güc imkanlarını hələ İspaniyanın AŞPA-da nümayəndəsi olduğu dövrdə müşahidə etdiyini vurğulayıb. J.Hukla deyib ki, AŞPA-da Qarabağ məsələsinin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həlli üçün illər sərf edilib, ancaq sonda belə bir qənaətə gəlinib ki, "bu işdə beynəlxalq hüquq və beynəlxalq təşkilatlar tam uğursuzluğa düşər olublar. Sizi (Azərbaycan Prezidentinə) xitab edir -

mövzusunda beynəlxalq forumda beynəlxalq münasibətlər üzrə İspaniyalı professor J.Huklanın Azərbaycan Prezidentinə ünvanladığı sual böyük maraqla qarşılanmışdır. İspaniyalı professor sual etmişdi ki, "Qoşulmama Hərəkatına sədrlik təcrübənizi nəzərə alaraq, orta güc kimi Azərbaycanın yeni dünya nizamında rolu nədən ibarətdir?". Professorun sualında iki məqam ifadə olunub.

Birincisi, beynəlxalq münasibətlər üzrə alimlər Azərbaycanı artıq orta güc kimi qəbul edirlər. İkincisi, onlar bu zaman məsələyə daha çox Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlardakı fəaliyyəti kontekstində nəzər salırlar. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan orta güc kimi əsasən xarici siyasətinin təsir dairəsinə, o cümlədən beynəlxalq nüfuzuna görə diqqət çəkir.

Onu da vurğulayaraq ki, xarici tədqiqatçılar Azərbaycanın orta güc kimi fəaliyyəti

özünü başlıca olaraq, Qoşulmama Hərəkatındakı fəaliyyəti kontekstində izləyirlər. Buradan Azərbaycanın orta güc aktoru olaraq xarakteristikasının bir sıra mühüm siyasi özəlliklərinə nəzər sala bilərik. Öncə, Azərbaycan Prezidentinin verilən suala cavabının mahiyyətinə qısa nəzər yetirək. Çünki həmin cavabda, faktiki olaraq, Azərbaycanın orta güc politoloji xarakteristikası dəqiq və yığcam ifadə edilib.

Əslində, J.Hukla Azərbaycanın orta güc kimi fəaliyyətini Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı atdığı addımlar fonunda qiymətləndirir. Yəni professor Qoşulmama Hərəkatında Bakının gördüyü işləri ATƏT-də, AŞPA-da və bütövlükdə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi kontekstində hər bir beynəlxalq təşkilatda yeritdiyi siyasətin məntiqi davamı kimi görür.

Beynəlxalq təşkilatlarda siyasi nüfuz

J.Hukla Azərbaycanın orta güc imkanlarını hələ İspaniyanın AŞPA-da nümayəndəsi olduğu dövrdə müşahidə etdiyini vurğulayıb. J.Hukla deyib ki, AŞPA-da Qarabağ məsələsinin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həlli üçün illər sərf edilib, ancaq sonda belə bir qənaətə gəlinib ki, "bu işdə beynəlxalq hüquq və beynəlxalq təşkilatlar tam uğursuzluğa düşər olublar. Sizi (Azərbaycan Prezidentinə) xitab edir -

red.) beynəlxalq təşkilatların müdaxiləsi olmadan əldə edilmiş ikitərəfli kompromis münasibətlə təbrik edirik".

İspaniyalı professorun bu fikri ilə razılaşan Azərbaycanın dövlət başçısı məsələnin mahiyyətini daha geniş aspektdə açaraq bu mövzuda aşağıdakı fikirləri ifadə edib: "Siz Avropa Şurasının və beynəlxalq təşkilatların Ermənistan ilə münaqişəni həll etmək qabiliyyətini vurğuladınız. Bizim bu təşkilata qoşulduğumuz dövr mənim xatirəmdədir. O zaman mən parlamentin üzvü idim. Bizim Avropa Şurası ilə bağlı böyük gözləntilərimiz var idi, hesab edirdik ki, o, bizə bu məsələni beynəlxalq gündəliyə daxil etməyə yardım göstərəcək, biz bu Avropa strukturunun dəstəyini əldə edəcəyik. Çünki burada kimin qurban, kimin işə təcavüzkar olduğu aydın idi. Lakin təəssüflərlə olsun ki, bu baş vermədi".

cün meydana gəlmiş qənaəti formalaşmağa başlayıb. Burada Azərbaycanın orta güc kimi başqalarından fərqli olan bir mühüm keyfiyyətini mütləq vurğulamaq lazımdır.

Xilaskar orta güc

Hazırda dünyada vəsitiçə, katalizator və qüvvələr balansını qoruyan orta güc növlərindən danışılır. Azərbaycan nümunəsində onların hər biri üzvi şəkildə bir-biri ilə bağlıdır. Bu kontekstdə Avropada gedən proseslərin fonunda Azərbaycan Prezidentinin ölkəmizin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən AŞPA və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin münasibətinin əsl mahiyyətini açıqlayaraq vurğuladığı aşağıdakı fikirlər bir daha diqqət edək: "...AŞPA özünün ərazi bütövlüyünü bərpa etdiyinə

görə Azərbaycanı cəzalandırmaq qərarına gəldi... Məhz bu səbəbdən onlar 2024-cü ilin yanvarında bizim nümayəndə heyətimizi səsvermə hüququndan məhrum etdilər. Onlar bunu insan hüquqları məsələsi çərçivəsinə daxil etməyə çalışdılar, ancaq bu, qətiyyətlə belə deyil".

Məntiqi olaraq belə alınır ki, AŞPA-da bir sıra dövlətlərin nümayəndələrinin də hiss etdiyi Azərbaycanın orta güc potensialı əvvəlcə xilasəddici xarakterdə, məzun və mahiyyətdə olub. İlk olaraq başlıca məqsəd bundan ibarət idi. Burada əsas sual Azərbaycanın hansı dəyərləri xilas etməyi qarşısına qoyması ilə bağlıdır. İlk baxışdan səhəbt Azərbaycanın ərazi bütövlüyündən, suverenliyindən getməlidir. Bu, doğrudan da belədir. Lakin real olaraq orta güc olmaq daha geniş kontekst - regional və qlobal miqyası əhatə etməlidir. Yəni əsl orta güc regional və qlobal miqyasda təsiri ola bilən problemlərin həllində aktivlik göstərməli, xarici siyasətinin nüfuz dairəsi geniş geosiyasi məkanı əhatə etməlidir.

Bu baxımdan Azərbaycan orta güc kimi beynəlxalq təşkilatlarda ədalətin, hüquq normalarının və dövlətlərarası münasibətlərdə humanitarlığın təmin edilməsi kimi aktual siyasi, diplomatik və geosiyasi faktorların təmin edilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

(ardı var)

*Kamal ADIGÖZƏLOV,
beynəlxalq münasibətlər
üzrə ekspert*

Azərbaycan komandolarının Moskvadakı Qələbə paradında təntənəli marşı "möhtəşəm iştirak" adlandırılıb

"Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Komando Briqadası Moskvada İkinci Dünya müharibəsinin başa çatmasının 80 illiyinə həsr olunan Qələbə paradında möhtəşəm iştirakı ilə hər kəsi sevindirib".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova həftəlik brifinqdə deyib. O, Bakıdan olan parad bölməsinin bu günü hər kəslə bölüşmək, özünün möhtəşəm iştirakı ilə onu tamamlamaq və fəajizmə qarşı döyüşən veteranların, o cümlədən azərbaycanlıların xatirəsinə ehtiramla yad etmək üçün Moskvaya gəldiyini vurğulayıb.

Diplomat qeyd edib: "Biz həqiqətdən də sadıq ki, bu gün Azərbaycan vətəndaşları, Rusiyada və dünyanın digər ölkələrində yaşayan azərbaycanlılarla əcdadlarımızın tarixi xatirəsinə və şücaətinə hörmətimizdə həmrəylik".

İkitərəfli əlaqələrdən danışan RF Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi xatırladı ki, Bakı ilə qarşılıqlı fəa-

liyyətin əsasını 2022-ci ilin fevralında imzalanmış Müttəfiqlik Qarşılıqlı Fəaliyyəti haqqında Bəyannamə təşkil edir: "Öz tərəfinizdən ikitərəfli münasibətlər üzrə bu əsas sənədin bütün potensialının ardıcıl olaraq aşkara çıxarılması, qarşılıqlı hörmət əsasında həllinə sadıq. Hökumətlər və xarici siyasət qurumları arasında bir sıra yüksək səviyyəli təmaslarımız mövcuddur".

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Fransa beynəlxalq öhdəlikləri güc tətbiqi ilə pozur

Mayın 13-də İtaliyanın paytaxtı Romada Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) və Korsikanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan "Nazione" Hərəkatının birgə təşkilatçılığı ilə "Milli kimlik, müqavimət və suverenlik: Korsika üçün perspektivlər" adlı tematik konfrans keçirilib. Konfransda "Nazione" Hərəkatının üzvləri Fransa müstəmləkə siyasətindən əziyyət çəkən Korsika xalqının qarşılaşdığı çətinliklər, Korsika milli kimliyinin və dilinin Fransa hökuməti tərəfindən məqsəddli şəkildə assimilyasiya edilməsi siyasəti kəskin şəkildə pislənib.

Bu barədə "Azərbaycan" qəzetinə danışan Milli Məclisin deputatı Pərvanə Vəliyeva bildirdi ki, Korsika xalqının öz ana dilində danışmaq istəyinin kolonial Fransa tərəfindən qarşısının alınmasına beynəlxalq ictimaiyyət sossiz qalır. Fransa özünü uzun illərdir insan hüquqları və azadlıqlarının beşiyi kimi təqdim etsə də, Korsika məsələsində tətbiq etdiyi siyasət tamamilə ziddiyyətlidir. Siyasi fəallların həbs olunması, milli kimliyin zorla assimilyasiya olunması və dil hüquqlarının sistemli şəkildə məhdudlaşdırılması beynəlxalq hüquq normalarının, demokratik dəyərlərin və insan haqlarının kobud şəkildə pozulmasıdır. Fransanın bu addımları təkcə Korsika xalqına qarşı deyil, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin qəbul etdiyi hüquqi və etik normalara qarşı hörmətsizlikdir. Bu kontekstdə beynəlxalq təşkilatlar, insan hüquqları institutları və Qlobal Cənub dövlətləri məsələyə daha ciddi diqqət yetirməli, Fransa hökumətinə qarşı siyasi və hüquqi təzyiqlər göstərməlidirlər.

"Ötən il yanvarın 28-də Korsikada 700-ə yaxın insan müstəqillik uğrunda mübarizə aparan strukturları və fəalları birləşdirən, Fransa müstəmləkə hökmranlığına qarşı mübarizəyə sadiqliyini təsdiqləyən "Nazione" hərəkatı təsis edilmişdi. Lakin yaranıqdan 2 gün sonra "Nazione"-nin iki fəali Fransa Milli Terrorla Mübarizə Prokurorluğunun göstərişi ilə həbs edilərək əvvəlcə Borgu horbi düşərgəsinə, oradan isə terrorçu kimi Parisə aparılmışdı. Həbs edilənlərin ailə üzvləri, eləcə də digər bir fəal dindirilmək üçün polisə gətirilmişdi", - deyə o əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, bu hadisə Korsikada insanların azad şəkildə fikirlərini ifadə etmək hüququna hörmət edilmədiyinin açıq sübutu idi. Özünü insan hüquqlarının vətəni kimi təqdim edən bir ölkədə bu cür zorakılıqlar Fransanın hələ də müstəmləkəçi təfəkküründən xilas olmadığını, hazırkı koloniyalarında insanların təməl hüquqlarına hörmət etmədiyini bir daha təsdiqləyir. Bu gün də Fransa polisinin qanunsuz təqibləri davam edir və Korsika xalqını qor-

xutmaq, müstəqillik tərəfdarlarını susdurmaq məqsədi daşıyır. 150 mindən artıq insanın danışdığı Korsika dilini məhv etmək siyasəti yürütməklə Korsika xalqının milli kimliyini unutdurmağa çalışan Fransa yerli parlamentdə müzakirələr, parlament üzvlərinin debatları zamanı Korsika dilindən istifadəni qadağan edib.

P.Vəliyeva vurğulayıb ki, bu siyasət universal insan haqları və milli azlıqların hüquqları ilə bağlı Fransanın beynəlxalq öhdəliklərini açıq-aşkar və güc tətbiqi ilə pozması deməkdir: "Fransa ərazisində yaşayan xalqların milli kimliyini inkar edir, yalnız "fransız" anlayışını qəbul edir ki, bu özü gəvəndir. Fransa Korsikada yerli dildən istifadə hüququnu ləğv etməklə özünün də qoşulduğu beynəlxalq sənədlərin tələblərini, götürdüyü öhdəlikləri pozub. Sənədlər içərisində 1789-cu il Fransa inqilabının fərdi insan hüquqlarının təyin edən ən vacib sənədi olan "İnsan və vətəndaş hüquqları bəyannaməsi" də var. Həmçinin "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt", "Uşaq hüquqları Konvensiyası", "İnsan hüquqları və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyası", "Əsas hüquqlar üzrə Avropa Xartiyası", "Dilçilik Hüquqlarının Ümumdünya Bəyannaməsi", UNESCO-nun mədəni müxtəlifliyə dair universal Bəyannaməsi, UNESCO-nun Mədəni İfadə Müxtəlifliyinin Qorunması və Təşviqi üzrə Konvensiyası, "Regional və ya Azlıqların Dilləri üçün Avropa Xartiyası" və sairə bura daxildir. Korsika xalqının mübarizəsi yalnız bir adanın azadlıq arzusu deyil, bu, milli kimlik, dil, mədəni irs və insan ləyaqəti uğrunda mübarizənin simvolidir. Azərbaycanın bu məsələdə nümayiş etdirdiyi prinsipial mövqe isə beynəlxalq ədalətin bərpası yolunda nümunəvi addımdır".

Siyasətçi sonda ötən il Milli Məclisdə Korsika Xalqına Dəstək Qrupunun yaradıldığını da xatırladı.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan ikili standartlarla daha çox üzləşən ölkədir

Bəzi Qərb dairələrini Cənubi Qafqazda sülhdən çox öz geopolitik, global maraqları düşündürüb və bu, hələ də davam etməkdədir. Əgər belə olmasaydı, elə bəzi Qərb dövlətlərinin yaratdıqları Qarabağ münaqişəsi də uzunömürlü olmazdı. İkili standartlardan və ayrı-seçkilik hallarından ən çox əziyyət çəkən xalqlardan biri məhz Azərbaycan xalqı olub.

24 mart 1992-ci ildə ATƏT çərçivəsində yaradılan Minsk qrupu və bu qrupun 1997-ci ildən həmsədrləri (ABŞ, Fransa və Rusiya) münaqişənin ədalətli həlli üçün təcavüzkarə qarşı heç bir təzyiq göstərmədi. Münaqişəni həll etmək, tərəflər arasında sülhə nail olmaq üçün yaradılan ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik edən böyük dövlətlər münaqişədə kimin haqlı, kimin haqsız olduğunu çox yaxşı bilsələr də, BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, sərhədlərinin toxunulmazlığının, suverenliyinin bərpasını zəruriliyinə dair 4 qətnamə qəbul etsə də, vasitəçilik missiyasını üzünə götürmüş həmsədrlər Ermənistanın Azərbaycana təcavüzünü birbaşa qəti surətdə pisləyib, təcavüzkarə qarşı heç bir əməli tədbir görmədilər. Beynəlxalq birlik təcavüzkarə hüquqi qiymət verib öz adı ilə çağırmaq əvəzinə daha çox status-kvonu saxlamağa vasiyyətlik etdi. Nəticədə Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi və onun hüddurlarından kənarda yerləşən 7 rayon işğaldə qaldı, insanlar öz doğma yurdlarından məcburən köçkün düşdülər.

Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyini təmsil edən şəxslər cəzasızlıq mühitindən ruhlanaraq ölkəmizə münasibətdə tətbiq edilən ikili standartlardan öz çirkin və məkrli məqsədləri üçün istifadə edərək azərbaycanlılara qarşı sülh və insanlıq əleyhinə müharibə və terrorçuluq cinayətləri törətdilər.

19 oktyabr 2020-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü ilə əlaqədar keçirilmiş qapalı iclasında ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin mövqeyi açıq-aşkar təsdiqini tapdı. "Vasitəçilər" bu mötəbər təşkilatın tribunasında Ermənistanın vəkili obrazında çıxış etdilər.

Prezident İlham Əliyev 12 dekabr 2020-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupunun Fransadan və ABŞ-dən olan həmsədr-lərini qəbul edərkən demişdir: "Təəssüflər olsun ki, Minsk qrupu münaqişənin həllində heç bir rol oynamayıb. Halbuki bunu etmək üçün Minsk qrupu 28 il ərzində müvafiq mandata sahib idi. Mən son 17 il ərzində danışıqlarda iştirak etmişdim. Lakin müharibə zamanı dediyim kimi, Minsk qrupunun ideyalarla çıxış etmək və yaradıcı olmaq istiqamətində müəyyən fəaliyyəti

olsa da, bunlar heç bir nəticə verməmişdir. Reallıq bundan ibarətdir".

Bu gün qürur hissi ilə qeyd edirik ki, məhz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu 44 günlük Vətən müharibəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyünü, məcburi köçkünlərin 30 ilə yaxın müddət ərzində pozulmuş hüquqlarını bərpa etdi.

Düşünmək olardı ki, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Cənubi Qafqazda planları baş tutmayan bəzi Qərb dövlətləri səhvlərini anlayıb, mənfur planlarından əl çəkib problemin həllinə kömək etməsələr də, sülhə mane olmayacaqlar... Əfsuslar olsun ki, biz bunun tamamilə əksini gördük. İl-lərdir problemin həllinə "vasitəçilik" edən Fransa ölkəmizə qarşı yalnız müharibə elan etmədi. Bu dövlət xüsusi hazırlanmış proqramla Ermənistanı nümayişkarənə şəkildə silahlandırmaqdan tutmuş ölkəmizə qarşı aparılan bütün çirkin, qərəzli təbliğat kampaniyasına birbaşa rəhbərlik edir.

Bəzi Qərb dairələri, xüsusilə Fransa və bu ölkənin maliyyələşdirib öz siyasi məqsədləri üçün bəzi müstəqil dövlətlərə təzyiq mexanizmi kimi istifadə etdiyi beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə ölkəmiz əleyhinə əsassız qətnamələr qəbul edərək feyk məlumatlar yayırdılar. İş o yerə çatdı ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş üzvündən biri olan Fransa Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP29) ölkəmizdə keçirilməsinə əleyhinə baykot kampaniyası başlatdı. Bu nüfuzlu beynəlxalq tədbirin açılışında iştirak edən Prezident İlham Əliyev demişdir: "Əfsuslar olsun ki, ikili standartlar, digər ölkələrə dərs

vermək adət və siyasi riyakarlıq bözi Qərb ölkələrindəki bözi siyasətçilər, dövlət nəzarətində olan QHT-lər və feyk-xəbər mediası üçün fəaliyyət metoduna çevrilib".

Dövlətimizin başcısı ölkəmiz əleyhinə notisəsiz təbliğat aparanlara belə dedi: "Mənim sonuncu mesajım o dairələrədir ki, onlar demək olar, artıq bir ildir boykotu təşviq edirlər. Onlar əllərində olan bütün vasitələrdən istifadə edirlər ki, Bakıda COP29-a qarşı boykot kampaniyası həyata keçirilsin. Onlara pis xəbərim var: bizim 196 ölkədə 72 min qeydiyyatda alınmış iştirakçımız var. Onların arasında 80 Prezident, Vitse-prezident və Baş nazir var. Beləliklə, dünya Bakıda toplaşsın və biz dünyaya deyirik ki, "Azərbaycana xoş gəlmisiniz!"

Qürurla qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan dünyada yeni siyasi güc və iradə, eyni zamanda iqtisadi əməkdaşlıq mərkəzinə çevrilməkdədir. Dünyanın əsas güc mərkəzləri olan nəhəng dövlətlər ərazi bütövlüyümüzü dəstəkləməklə yanaşı, əməkdaşlıq münasibətlərini genişləndirməkdə maraqlı olduqlarını açıq şəkildə nümayiş etdirirlər. Bu gün Azərbaycan-Çin əməkdaşlıq əlaqələri genişlənərək gətirdikə daha çox strateji sahələrə əhatə etməklə istər global sülh və sabitliyin qorunması baxımından, istərsə də Şərq-Qərb iqtisadi-ticarəti əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Xatırladaq ki, dövlətimizin başcısı İlham Əliyev bu il aprelin 10-da ADA Universitetində "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfransda bölgədə və dünyada baş verən hadisələr, Azərbaycanın qonşuları ilə münasibəti və bir sıra digər mühüm məsələlərlə bağlı ölkəmizin

dəyişilməz mövqeyini ifadə edərək demişdir: "Ermənistanın dostları onu yeni, ölümcül silahlarla təmin edirlər. Bu isə regionda heç də sülhə və sabitliyə xidmət etmir. Biz ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi bərpa etdik, separatçılığın kökünü kəsdik və sərhədlərimizin toxunulmazlığını təmin etdik. Bizim üçün bu məsələ bitmişdir. Ancaq bu o demək deyil ki, biz potensial təhlükələri nəzərə almayacağıq".

Mayın 10-da Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışında iştirak edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev çıxışı zamanı xalqımızın başına gətirilən bəlalardan bəhs edərkən demişdir: "Bizə qarşı soyqırımı törədilmişdir, bizə qarşı urbisid törədilmişdir, ekosisid törədilmişdir. Erməni fəşizmi bu bölgəni daim işğal altında saxlamaq istəyirdi və əfsuslar olsun ki, onların arxasında duran bəzi xarici dövlətlər onlarla həmrəy idi. Açıq olmasa da, gizli kanallarla onlara verilən mesajlar ondan ibarət idi ki, Azərbaycan cürot edib heç vaxt azadlıq müharibəsinə başlamayacaq, biz sizin arxanızda-yıq, biz sizə dəstək olacağıq, sizə silah veririk, mənəvi dəstək veririk, sizin üçün mənəvi dayağıq. Bütün bu amillər Ermənistanı faktiki olaraq öz işğalçılıq siyasətində daha da gücləndirirdi. Ancaq onlar bir şeyi hesablaya bilməmişlər: o da Azərbaycan xalqının iradəsi, milli ruhu, xalqımızın əyilməz ruhu və bu torpağa olan bağlılığımız".

Prezident İlham Əliyevin bu fikirləri Ermənistanə və onun havadarlarına, sülhdən danışsın öz maraqları naminə yeni məkrli plan quranlara növbəti mesajdır.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Paşinyan saxta rəqəmlərlə xalqı aldadır

Müharibədə məğlubiyyətə uğramasından 5 il keçməsinə baxmayaraq, sülh müqaviləsinin imzalanmasını hələ də uzatması Ermənistanın bir dövlət olaraq tənəzzülünü davam etdirməkdə, onun üzvləşdiyi problemlərin miqyasını daha da artırmaqdadır. Baş nazir Nikol Paşinyanın vəziyyəti dəyişdirəcəyinə ümid edən sadə ermənilər isə hansısa yeniliklərin olmamasından gətirdikə daha açıq formada narazılıq edirlər.

Sosial-iqtisadi vəziyyətin təhlili də aydın şəkildə göstərir ki, ölkədə inflyasiya böyük sürətlə dərinləşdiyi halda əhalinin maddi gəlirlərində hansısa artım yoxdur. Yaranan fərq nisbəti insanların durumunu daha da ağırlaşdırmağa, onların ifrat yoxsulluq həddində yaşamasına səbəb olmaqdadır. Rəsmi dairələr də inflyasiya prosesinin nəzarətdən çıxdığını, vəziyyətin ağırlaşdığını etiraf edirlər.

Məsələ bundadır ki, ölkədə ötən il də sosial-iqtisadi vəziyyətdə yaxşıya doğru heç bir dəyişikliik olmayıb. Əhalinin maddi gəlirlərində artım qeydə alınmayıb. Yaranan fərq nisbəti vətəndaşların sosial vəziyyətinin daha da ağırlaşmasına, onların ifrat

yoxsulluq həddində yaşamasına səbəb olmaqdadır. Rəsmi dairələr də inflyasiya prosesinin nəzarətdən çıxdığını, vəziyyətin daha da ağırlaşdığını etiraf edirlər.

Dünya Bankının verdiyi məlumata görə, 2024-cü ilin dördüncü rübündə işsizlik əvvəlki rüblərlə müqayisədə bir qədər aşağı olub, illik səviyyə 13,9 faiz təşkil edib ki, bu da 2023-cü ilin 12,4 faiz göstəricisindən yüksəkdir. Bu artım həm şəhər, həm də kənd yerlərində, həm kişilər, həm də qadınlar arasında müşahidə olunub.

Paşinyan hökuməti işsizliyi 10 faizdən aşağı salmağı qarşısına məqsəd qoyduğu halda ötən il bu rəqəm 13,9 faizə yüksəlib. Bu, işsizliklə bağlı ən son və rəsmi statis-

tikadır. Deməli, Ermənistanda işsizlik daha da dərinləşib. Əgər 2023-cü ildə Ermənistanda 166,7 min nəfər işsiz idisə, 2024-cü ildə bu rəqəm 187,9 minə çatıb. Bütün bunlar hökumətin tərifişdiyi "iqtisadi artım dövrü"ndə baş verib. Ermənistanda məşğulluğun azalması və işsizliyin artması sosial vəziyyətin daha da pisləşməsinə gətirib çıxarır.

Hökumət son illər iqtisadi artımını dünya səviyyəsində lider kimi təqdim etsə də, bu artımdan sadə vətəndaş heç nə əldə etməyib. 2018-ci ildə yoxsulluq səviyyəsi 23,5 faiz idisə, indi bu rəqəm 23,7 faizə yüksəlib. Hökumət isə bunu iki dəfə azaltmağı vəd etmişdi. O biri tərəfdən, ekstremal yoxsulluq 2018-ci ildə 1 faiz idi və 2026-cı ilə qədər tamamilə aradan qalxmalı idi. Amma indi bu göstərici 1,1 faizə qalxıb. Bu da o deməkdir ki, Ermənistanda ən azı 30-35 min nəfər insan həddindən artıq yoxsulluq şəraitində yaşayır.

"4rd.am" nəşri yazıb ki, Ermənistanda hakimiyyətin "yoxsulluğu aradan qaldırmaq" siyasəti yalnız söz üzərindədir. Əs-

lində, hakimiyyət təmsilçiləri xalqı yox, öz ciblərini düşünlər. Bir neçə min dramlıq pensiya artımı fonunda öz məaşla-

rını on minlərlə dram artırır. Üstəlik də, digər gəlirləri müxtəlif kanallardan əldə edirlər. Ona görə də məmurlar varlanır, xalq isə yoxsullaşır: "Rəsmi məlumatlara görə, Ermənistanda ən azı 700 min nəfər yoxsuldur. Bundan da daha çox insan isə yoxsulluq həddindən aşağı gəlirə malikdir. Yeni ölkə əhalisinin yarıya yaxını yoxsulluq şəraitində yaşayır. Hakimiyyət-dəki "Vətəndaş Müqaviləsi"-nin apardığı sosial siyasət sadə vətəndaşın maraqlarını qorumağa yönəlməyib. Yoxsulluğun azalması üçün bu insanların gəliri artmalı idi. Amma onlar yalnız məmurların gəlirlərini artırır. Sadə xalq isə artan vergi, rüsum, xərclər və inflyasiya ilə baş-başa qalıb".

Göründüyü kimi Ermənistanda vəziyyət sürətlə pisləşir, ölkə fəlakətə yuvarlanır. Hakimiyyət sülh müqaviləsinin imzalanmasını yubadıqca İrəvan sonu görünməyən böhrana sürüklənəcək.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Ermənistanın arxalandığı Hindistan silahları Pakistan onları bir həmlədə məhv etdi

Sözdə sülh tərəfdarı olduğunu deyən Ermənistanın geniş silahlanma prosesi həyata keçirməsi və hərbi eskalasiyanı artırması diqqət çəkir. Təcavüzkar ölkənin silahlandırılmasında isə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedə dayanan Fransa və Hindistan xüsusilə fərqlənir.

Yayılan məlumatlara əsasən, son iki ildə Ermənistan Fransa və Hindistandan silah almağa milyardlarla dollar xərcləyib. Keçən ilin sonunda Hindistan Ermənistanı ilk "Akash" zenit-raket komplekslərini göndərüb. Ümumiyyətlə, Ermənistan 2022-ci ildə Hindistanla 15 "Akash" raket sistemi almaq üçün 60 milyard rupi (təxminən 710 milyon dollar) dəyərində müqavilə imzalayıb və bu silahı alan ilk xarici ölkə olub.

Fransadan isə Ermənistanı müasir "CAESAR 155" mm-lik öziyəriyən artilleriya qurğuları və onların komplekt hissələri, həmçinin tank əleyhinə raket sistemləri və "hava-hava" tipli raketlər tədarük edilib. Bundan əlavə, Ermənistan ordusu R511 və R530 "hava-hava" raketləri, 30 ədəd ERYX tank əleyhinə raket kompleksi, Almaniyə istehsalı olan DM32 ("bunkerfaust") qumbaraatanları və "Panzerfaust 3" tank əleyhinə sistemləri əldə edib. Həmçinin Ermənistan silahlı qüvvələrinə Fransanın Apilas tipli 500 ədəd birdəfəlik reaktiv qumbaraatanı və ABŞ istehsalı olan 50 ədəd BGM-71 TOW tank əleyhinə raket kompleksi tədarük olunub.

Bu günlərdə isə Hindistanın Ermənistanı "Akash" hava hücumundan müdafiə raket sistemlərinin 2-ci partiyasını göndərəcəyi haqda xəbərlər yayılıb.

"Düşməni böyrü üstə qoyduq"

Hindistan və Fransanın əli ilə sürətlə silahlandırılan Ermənistanın müharibə eyniyyəsinə qapılması məlumdur. Son zamanlar təcavüzkar ölkə tərəfindən ərazilərimizin atəşə tutulmasına dair xəbərlərin intensivliyindən, yaxud sərhəddə erməni əsgərlərin hərbiçilərimizi təxribatə çəkmək üçün çirkin davranışlar sərgiləməsindən də bunu aydın görmək mümkündür.

2020-ci ildə 44 günlük müharibədə Ermənistanın ordusu darmadağın edildi, 11 mindən çox fərarisi oldu. İrəvanın Bakıya kapitulyasiya, yəni məğlubiyyət aktına imza atması sözün əsl mənasında Ermənistanın bir dövlət olaraq qurtuluşu oldu.

Mayın 10-da Ağdamın Kəngərli kəndinə köçən sakinlər evlərinin açarlarını təqdim edən zaman Prezident İlham Əliyev də vurğuladı ki, 44 gün ərzində düşməni böyrü üstə qoyduq. Ondan sonra da 23 saat ərzində, bəlkə də daha da tez separatçıların kökünü tamamilə kəsdi.

Azərbaycanın təcavüzkarı verdiyi ağır dərs bölgədə dayanıqlı sülh üçün də mühüm zəmin yaratdı. Ancaq ötən müddətdə Ermənistanın sülh müqaviləsini imzalamaqdan yayınması və yenidən hərbi güc

qazanmaq üçün vaxt uzatması da faktıdır. İrəvan Bakının irəli sürdüyü və beynəlxalq hüquqa uyğun sülh şərtlərini də yerinə yetirir. Konstitusiyasında dəyişiklik etmir, bununla Azərbaycana qarşı ərazi iddiasından vaz keçmədiyini göstərir. Həmçinin ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun ləğvi üçün ölkəmizlə birgə müdaxirət etməyə qol qoymur. Əvvəlcədən sərhədlərimizə üçüncü ölkələrin hərbi qüvvələrini - Aİ-nin hərbi missiyasını yerləşdirir və geniş silahlanma prosesi həyata keçirir, revanşə hazırlayır.

Ancaq Ermənistanın havadarlarına və onlardan aldığı köhnə-kürüş silahlara güvənərək müharibə istəhasına düşməsi gülüncdür.

Özünə umac ova bilmir, amma...

Yuxarıda vurğuladığımız kimi, Ermənistan on çox Hindistan və Fransadan silah alır ki, bu ölkələrin silahlarının nə dərəcədə zəif və yarasız olduğunu elə bu yaxınlarda Hindistan və Pakistan arasında baş verən hərbi qarşıdurmada bütün dünya gördü. Hərbi eskalasiyanın elə ilk günündəcə Pakistan hava hücumundan müdafiə qüvvələri tərəfindən Hindistanın 5 qırıcı təyyarəsi məhv edildi. Məlumatlara görə, vurulan 5 təyyarədən 3-ü Fransa istehsalı olan "Rafale" təyyarəsidir.

Pakistanın özici qələbəsi ilə yekunlaşan bu hərbi toqquşma həm də Hindistanı qüvvələndirir. Hərbi qüvvələrinin nə qədər zəif və döyüşdə aciz qaldığını göstərdi.

Hərbi gücü ilə dünyada ilkərdən olan Pakistan hər zaman Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyir. Respublikamızla Pakistan arasında hərbi sahədə də əməkdaşlıq mövcuddur və iki qardaş ölkə mütəmadi birgə hərbi təlimlər keçirirlər.

Hindistanın təcavüzkar Ermənistanı dəstək verməsi, onu silahlandırması isə Azərbaycana qarşı bu ölkənin qərəzindən irəli gəlir.

Pakistanla Hindistan arasında olan hərbi qarşıdurma Hindistanın hərbi qüvvələrinin zərərsizləşdirilməsi onu göstərdi ki, Yeni-Dehli heç özünə umac ova bilmir, o da qala ki, Ermənistanı ərişə kəssin...

Hələ iki il bundan əvvəl Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev verdiyi müsaibələrin birində əminliklə bəyan etmişdi ki, bugünkü Azərbaycan Ordusu 2020-ci ildə Zəfər çalmış eyni Azərbaycan Ordusundan qat-qat güclüdür.

Təbii ki, ötən müddətdə də ölkəmizdə ordu quruculuğu və müdafiə potensialı ilə bağlı bütün məsələlər dövlətimizin prioriteti olub.

Bütün bunlardan o nəticə hasil olur ki, özünü müdafiə edə bilməyən, uğradığı biabırçı məğlubiyyətlə adını dünyada rüsvay edən Hindistanın İrəvana verdiyi zəif, köhnə silahlara güvənərək Azərbaycanla müharibəyə hazırlaşması Ermənistanın sonunu gətirəcək.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Məhkəmədə Ermənistan ordusunun Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi, mülki əhalini qətlə yetirməsi faktları ilə bağlı ifadələr dinlənilib

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İsxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası mayın 15-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Sədrliyi ilə, Cəmal Ramazanov və Anar Rzaevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkallərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Sonra David Babayanın vəkili məhkəməyə müdaxirət edərək xəstəliyi ilə əlaqədar davamlı müalicə aldığına, buna görə də əvvəlcədən xəbərsiz olduğunu bildirdi.

David Babayan müdafiəçisinin dəyişməsinə etirazının olmadığını bildirdi.

Daha sonra məhkəmə zərərçəkmiş şəxslərin dindirilməsi ilə davam etdirilib.

Zərərçəkmiş şəxs Sücaət Mədotova Füzuli şəhərinin 1992-ci il mayın 16-da Ermənistan ordusu tərəfindən raket atəşinə tutulması nəticəsində həyat yoldaşının şəhid olduğunu deyib.

O, dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin sualına cavabında bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri rayonu işğal edəndə dörd tərəfdən mühasirəyə alıblar. Dinc sakinlərə qaçmağa belə imkan verilməyib, onlar müxtəlif tipli silahlarla atəşə tutulub, nəticədə çox sayda insan həlak olub.

Zərərçəkmiş digər şəxs Aqşin Ağazadə deyib ki, Ermənistan ordusunun bölmələrinin 1992-ci il martın 16-da Hadrut istiqamətindən Füzuli rayonunun Hərbi Komissarlığını raketlə vurmaları nəticəsində atəşə və qardaşı həyatlarını itiriblər.

O, 1993-cü ildə kəndləri işğal olunanda dayısının, həmçinin kəndin 9 mülki sakininin də qətlə yetirildiyini deyib. Zərərçəkmiş vurğulayıb ki, öldürülənlərin heç biri silahlı deyil, mülki şəxslər olub.

Zərərçəkmiş Rey Qasımov 1992-ci ilin yaz aylarından Ağdam şəhərinin Ermənistan ordusu tərəfindən atəşə tutulduğunu söyləyərək deyib: "Bu atəş nəticəsində onlarla ağdamlı həlak oldu və yaralandı. Mənim 70 yaşlı xalam da həmin atəş nəticəsində xəsarət aldı və sonradan dünyasını dəyişdi".

Zərərçəkmiş ifadəsində vurğulayıb ki, Ağdamdan məcburən evlərindən çıxanda onlara heç bir əşyalarını götürməyə imkan verilməyib.

O, Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında bildirib ki, ermənilərin Ağdama ərazi iddiası 1988-ci ildə Xankəndidəki mitinqlərdən sonra başlayıb.

Digər zərərçəkmiş Korim Novruzov qeyd edib ki, Ermənistan ordusunun sonuncu irimiqyaslı hücumu 1992-ci il martın 12-də baş verib. "Ermənilər Ağdərə rayonunun beş kəndinə, o cümlədən bizim

cum 1990-1991-ci illərdən başlayıb. Ermənistan tərəfi rayona müxtəlif tipli silahlar, ağır texnika ilə hücum edib. Zərərçəkmiş şəxs təqsirləndirilən Davit İsxanyanın sualına cavabında qeyd edib ki, o, Cəbrayılda polis rəisi işləyib. Cəbrayıl hücum edənlər arasında xarici müzlülər də olub.

Digər zərərçəkmiş Elxan Mehdiyev 1992-ci ildə Ermənistan ordusunun hücumu nəticəsində qardaşının Qubadlıda şəhid olduğunu deyib. Diqqətə çatdırıb ki, erməni hərbiçilər Ermənistan sərhədindən rayonu atəşə tuturdular. O, daha əvvəl atasının girov götürüldüyünü, altı aydan sonra isə nəşini aldıqlarını bildirib.

Zərərçəkmiş Osman Vəliyev qeyd edib ki, Zəngilanda baş verən rəndlə miqyasına görə Xocalı faciəsindən kiçik olsa da, dəhşətli idi.

O bildirib ki, Zəngilan rayonunun 11 kəndi Ermənistan ordusu tərəfindən 1992-ci ilin dekabrında işğal olunub. İşğal zamanı dinc sakinlərə işğalçıların verilib, çoxlu sayda insan həlak olub.

"1993-cü ildə Zəngilan, Qubadlı, Cəbrayıl və Arazqırağı ərazilər işğal olunduqdan sonra Zəngilan rayonunun Azərbaycanın digər əraziləri ilə əlaqəsi kəsildi", - deyərək zərərçəkmiş vurğulayıb.

Zərərçəkmiş Sorxan Musayev Tərtirin Ermənistan ordusu tərəfindən 1991-ci ildən artilleriya atəşinə tutulduğunu söyləyərək deyib: "Nəticədə dinc sakinlər arasında ölənlər və yaralananlar oldu, evlərə ziyan dəydi".

Məhkəmə ifadə verən zərərçəkmiş Mədəd Hümətbəliyev də Cəbrayılın işğalı zamanı zərər çəkdiyini deyib. O qeyd edib ki, rayona hücum müxtəlif tipli silahlar, o cümlədən ağır texnika ilə həyata keçirilib. Ermənistan Cəbrayılı o zaman işğal altında saxladıqları Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öyləşən 15 şəxs milliyyətə erməni olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqına qarşı on ağır cinayətlər törətdikləri üçün mühakimə olunur. Onlar Cəbrayılı işğal edərkən rayon sakinlərinə zülm veriblər. Ərazilərini işğal altında saxladığı Hadrutdan hədəf alıb. O diqqətə çatdırıb ki, bu gün məhkəmədə öylə

"Ailə dəyərlərimizə gənclərin baxışı" mövzusunda tədbir keçirilib

Mayın 15-də Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) "Ailə dəyərlərimizə gənclərin baxışı" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbir iştirakçıları öncə Aİİ nəzdində fəaliyyət göstərən "İslam incəsənəti" dərnəyi tərəfindən hazırlanmış "Ailə dəyərləri İslam incəsənətinin gözü ilə" sərgisi ilə tanış olublar.

Açıq dərslər formatında davam edən tədbirdə ali təhsil müəssisələrinin tələbələri islamda ailə dəyərləri, uşaq tərbiyəsi, ailə institutunun ictimai əhəmiyyəti, erkən nikahın qarşısının alınmasında təhsilin rolu mövzularında təqdimatlarla çıxış ediblər.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov tələbələrə nümunəvi çıxışlarını, xüsusilə aktual problemlərdən olan erkən nikahın fəsadlarının qarşısının alınmasında təhsilin rolu mövzularında təqdimatlarla çıxış ediblər.

Elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov tələbələrə çıxış etdikləri mövzuların aktuallığını vurğulayıb, cəmiyyətə ötürmə istədikləri mesajların xüsusi əhəmiyyət daşıdığını qeyd edib. Bildirib ki, tələbələr müəhazirələrdə ələmə və müasirliyi bir araya gətirərək, ailə dəyərlərini təqdim edə bilər.

Gənclər və idman nazirinin müavini İndira Hacıyeva tələbələrə çıxışlarını yüksək qiymətləndirib. Qeyd edib ki, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması istiqamətində mövzunun aktuallığını və həssaslığını nəzərə alsaq, belə bir açıq dərslər keçirilməsi təqdirəlayiqdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fazil Mustafayev tələbələrə çıxış etdikləri mövzuların aktuallığını vurğulayıb, cəmiyyətə ötürmə istədikləri mesajların xüsusi əhəmiyyət daşıdığını qeyd edib. Bildirib ki, tələbələr müəhazirələrdə ələmə və müasirliyi bir araya gətirərək, ailə dəyərlərini təqdim edə bilər.

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri Anar İsgəndərov gənclərimizin milli-mənəvi dəyərlərini qorun-

ması, cəmiyyətin maarifləndirilməsi istiqamətində səylə çalışmalarının gələcək fəaliyyətlərində özünü biruzə verəcəyinə əminliyini bildirib.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yanında İctimai Şurasının sədri, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutu Din və ictimai fikir şöbəsinin müdiri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elnur Mustafayev ailə işinin fərdi, ictimai, eyni zamanda dövlət məsələsi olduğunu vurğulayıb.

Sonda Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun rektoru, dosent Aqil Şirinov çıxış edərək, tədbirdə iştirak edən dövlət və hökumət nümayəndələrinə təşəkkür edib. Tələbələrə açıq dərslərdə sərbəst, səlis nitqinə, maraqlı təqdimatlarına görə minnətdarlığını bildirib. Qeyd edib ki, institutun əsas məqsədi vətəninə, xalqına layiq, məntiqi təfəkkürü formalaşmış, zəngin dünyagörüşlü, yüksək intellektli kadrların hazırlanmasıdır.

Tədbirdə "Ailə dəyərlərimizə gənclərin baxışı" mövzusunda keçirilən əsas məsələnin qalibləri və iştirakçıları, həmçinin sərginin hazırlanmasında və açıq dərslərdə fəallıq göstərənlər təltif olunublar.

"Azərbaycan"

Azərbaycan daha da yaşıllaşır

Təbiətin mühafizə edilməsi, ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması hər kəs üçün şüar deyil, vəzifə olmalıdır. Bunun üçün hər birimiz məsuliyyət hissi keçirməliyik. Yalnız belə olduğu halda dövlətin bu sahədə qarşıya qoyduğu prioritetlərə çatmaqla olar.

Bu, daim gündəmdə olan məsələdir. Lakin yaz-yay aylarında havaların istiləşməsi, turizmin ən qızgın mövsümünün olması məsələni bir qədər də aktuallaşdırır. Həmişə olduğu kimi, indi də ilin hazırkı dövründə ölkədə təmizlik, abalıq işləri geniş vüsət alıb. Bir çox şəhər və kənddə ağacəkmə kampaniyaları keçirilib və yaşıllaşdırma işləri davamlı xarakter daşıyır. Bu dəfə həmin kampaniyalar "Konstitusiya və Suverenlik İli" çərçivəsində keçirilir. Bu da haqlı olaraq xalqımızın qanına-iliyinə hopmuş o anlayışdır ki, biz suverenliyimizi qoruya, torpağımızın keyfiyyətində dəyəri bildirməyi, onu ekib-becərməyi də, özəlirimizi gözəlləşdirməyi də bacarıyıq.

Elə keçən ay yaz mövsümündə şəhərin sanitariya təmizliyi səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi və mövcud yaşıllıqlara qulluq göstərilməsi məqsədilə paytaxtda aparılan genişmiqyaslı təmizlik işləri çərçivəsində keçirilən tədbirlərdən birini xatırlayaq. Belə ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti kommunal təsərrüfat xidmətlərinin texnikası əsas küçə və prospektlərin bitki və canlılara ziyanlıq yuyucu mədələrlə yuyulmasını aparıb, güclü yağışdan sonra yığılan torpaq qatı təmizləyib.

Təmizlik işləri zamanı həm də məhəllədəxili və ara yollar

da yuyulub. Xidmətin əməkdaşları tərəfindən prospekt və küçələrin, səki kənarlarının, bordanların və buradakı işıq dirəklərinin, yol kənarındakı məhəccərlərin, park və istirahət yerlərində oturmaqçaların yuyulması həyata keçirilib, həyət və yaşayış məhəllələrində təmizlik işləri görüldü. İctimai-iaşə, ticarət və digər obyektlərin vitrinləri təmizləyib, ətrafında səliqə-sahman yaradılıb.

Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyi əməkdaşları tərəfindən əsas magistral yol və prospektlərin kənarlarındakı ağacların üzərinə toplanan toz və torpaq yuyulub, onların dibi yumşaldılıb. Ağaclara və yaşıllıq sahələrinə aqrotexniki qulluq göstərilib və təbii gübrələr verilib. Eyni zamanda şəhər sakinləri və paytaxtımızın qonaqlarının zövqünü oxşayacaq rəngbəzəng güllər əkilib, müxtəlif rəngli çiçəklərdən kompozisiyalar yaradılıb.

Bildirilib ki, paytaxtın sanitariya təmizliyinin lazımı səviyyə

də saxlanılması və yaşıllıqların qorunması üçün tələb olunan bütün tədbirlər il ərzində davam etdiriləcək.

Yaşıllaşdırmadan söz düşmüşkən, paytaxtın Pirallahı rayonunda, Pirallahı qəsəbəsinin girişində yerləşən körpü yaxınlığında ağacəkmə aksiyası keçirilib. Aksiya zamanı 150 ədəd ağac və gül kolu əkilib, ətraf mühitin mühafizəsi və yaşıllıqların qorunması istiqamətində tədbirlər təşkil olub.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ilə əlaqədar və eyni zamanda "Konstitusiya və Suverenlik İli" çərçivəsində də çoxsaylı ağacəkmə kampaniyaları keçirilib. Həm də bu tədbirlər təkcə Bakıda deyil, digər şəhər və rayonlarımızda da vüsət alıb. Məsələn, Tərtər-Ağdərə avtomobil yolunun Şıxarx qəsəbəsi ərazisindən keçən hissəsində ağacların ağacəkmə aksiyasını deyək. Aksiya çərçivəsində ərazidə 300 ədəd Eldar şamı əkilib, əkilən ağaclar suvarılıb, mövcud

əlaqların dibi yumşaldılıb və yaşıllıqlara aqrotexniki qaydada qulluq göstərilib.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatlığı ilə Müşfiqabad qəsəbəsində keçirilən ağacəkmə aksiyaları da davam edir. Növbəti tədbirlər zamanı Abşeron yarımadasının torpaq-iqlim şəraitinə uyğun olan Eldar şamı və zeytun ağacları əkilib.

"Yaşıl ASAN" ekoloji proqramını xatırlatmaq da yerinə düşər. Bu ay həmin proqramın yadrlanmasının 10 ili tamam oldu. Məlum olduğu kimi, proqram 2015-ci ildə ASAN könüllüləri tərəfindən irəli sürülüb və ölkəmizdə ekoloji mədəniyyətin formalaşmasında, ictimai təşəbbüslərin gücləndirilməsində mühüm rol oynayır.

Əsas məqsəd kağız israfının qarşısını almaq, təkrar emal prosesini təşviq etmək, ağacların qorunmasına, ətraf mühitin mühafizəsinə və ekoloji tarazlığın saxlanılmasına töhfə verməkdir. Bununla yanaşı, proqram əhali-

də ekoloji məsuliyyət hissinin artırılmasına və təbiətə qarşı daha həssas yanaşmanın formalaşdırılmasına yönəlib. İndiyədək 2200 tondan çox kağız tullantısının toplanaraq təkrar emala göndərilməsi göstərir ki, bu məqsədə nail olunur. Belə ki, nəticədə 37400-dən artıq ağacın kəsilməsinin qarşısı alınıb.

Proqram çərçivəsində indiyədək 500-dən çox ekoloji və sosialyönümlü layihənin reallaşması, 100-dən çox təmizlik və ağacəkmə aksiyalarının təşkil olunduğu iş şərhə ehtiyacı olmayan faktır.

"Balaca Ekoloqlar" layihəsi çərçivəsində 100-ə yaxın təhsil müəssisəsində sağirdlərə görüşlər keçirilib, gənc nəsəl ekoloji biliklərin aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilib. Ümumiyyətlə isə, keçirilən tədbirlər cəmiyyətin bütün təbəqələrində ekoloji düşüncə tərzinin daha da gücləndirilməsinə xidmət edir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Avropa xəbər agentlikləri jurnalistikaya təhdidlərə qarşı mübarizə yollarını müzakirə ediblər

Albaniyanın ATA informasiya agentliyinin təşkilatlığı ilə Tirana şəhərində Avropa Xəbər Agentlikləri Alyansının (EANA) "Jurnalistika və xəbər agentliklərinə təhdidlər: mübarizə yolları" mövzusunda konfrans keçirilib.

Tədbirdə Avropanın aparıcı informasiya agentlikləri, həmçinin Alyansın üzvü olan AZƏRTAC da təmsil olunub.

Konfransda çıxış edənlər bildiriblər ki, siyasi, iqtisadi, texnoloji sahələrdə baş verən sürətli dəyişikliklər jurnalistikanın illərlə formalaşan iş mexanizmlərinə ciddi təsir göstərir və medianın fəaliyyəti çətinləşir.

"Müasir dövrdə jurnalistika və xəbər agentlikləri övvəlkindən daha mürəkkəb vəziyyətə qarşılaşırlar. Dezinformasiya, iqtisadi təzyiqlər, etimadın azalması, global platformaların dominantlığı - bütün bunlar jurnalistikanın missiyasını sınağa çəkir. Hər bir agentlik bu çətinliklərin öhdəsindən təkə gələ bilməz", - deyərək ATA agentliyinin baş direktoru Valbona Zupa söyləyib.

Qeyd edilib ki, problemlər əsasən xəbərin əldə olunması, yayılması, müəlliflik hüquqlarının pozulması, maliyyə mənbələrinin azalması kimi sahələrdə özünü göstərir. Süni intellektin

geniş tətbiqindən sonra müəllif hüquqlarına təhdidlər daha da sürətlənib və bunun qarşısının alınmasının zəruriliyi vurğulanıb. Eyni zamanda süni intellekt şirkətləri xəbər agentliklərinin materiallarından fəal istifadə edir, lakin nə müəlliflik qorunur, nə də agentliklər bundan maliyyə faydası əldə edir. Çıxış yolları olaraq jurnalistikanın öz əməllərindən geri çəkilməyərək şəxəllənmə strategiyasından istifadə etmə, jurnalistlərin texnoloji və digər bacarıqlarını artırmaq, yeni texnologiyaların tətbiqinə maksimum diqqət ayırmaq və nizamlaşma qanunlarının qəbulu kimi məsələlərə nail olmaq qeyd edilib.

Konfransda "Associated Press", Norveçin NTB, Almaniyannın DPA, Yunanistanın ANA-MPA, İsveçrənin "Keystone-SDA", Türkiyənin "Anadolu", Ukraynanın "Ukrinform" agentliklərinin nümayəndələri təqdimatlarla çıxış ediblər.

Son illər dünyada ekoloji problemlər və iqlim dəyişmələri ilə bağlı yaranan rəhatsızlıqlar "yaşıl inkişaf"ın zəruriliyini bir qədər də artırıb. Bu inkişaf fonunda ekoloji davamlılıq yalnız bir seçim deyil, həm də gələcəyin əsas inkişaf modeli kimi ölkə iqtisadiyyatının və təbii sərvətlərinin qorunması baxımından həyati əhəmiyyət kəsb edir. "Yaşıl inkişaf" Azərbaycanda da ekoloji və iqtisadi tarazlığın qorunması istiqamətində mühüm addımların atılmasına səbəb olub.

Məlumat üçün bildirik ki, "yaşıl inkişaf" təbii sərvətləri qorumaqla yanaşı, ekoloji davamlılığı təmin edən iqtisadi və sosial inkişaf növüdür. Son illər onun Azərbaycanı təşviq etdi əhəmiyyət kəsb etməyə başlayıb. Bu konsepsiya ekoloji tarazlığı təmin etməklə yanaşı, sosial və iqtisadi faydalar yaratmağa da xidmət edir və bərpaulunan enerji mənbələrinin səmərəli istifadəsini gündəmdə saxlayır. Bərpaulunan enerji növləri təbiətdə davamlı olaraq yenilənə bildikləri üçün uzunmüddətli və ekoloji cəhətdən təhlükəsiz hesab olunurlar. Azərbaycanın xüsusilə günəş və külək enerjisi sahəsində böyük potensialı var ki, bu da iri layihələrin reallaşmasına imkan yaradır. Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" və BƏƏ-nin "Masdar" şirkətləri ilə imzalanmış müqavilələr həmin sahədə atılmış strateji addımlardandır. Bu layihələr həm enerji ixracını artıracaq, həm də daxili bazarda təmiz enerjiyə keçidi sürətləndirəcək, "yaşıl inkişaf"ı göz önündə saxlayacaq.

Ətraf mühitin qorunması "yaşıl inkişaf" anlayışının əsas sütunlarından biridir. Azərbaycanın son illər ekoloji təhlükəsizlik, biomüxtəlifliyin qorunması və təbii sərvətlərin davamlı istifa-

dəsi sahəsində atdığı addımlar mühüm mərhələ hesab olunur. Su ehtiyatlarının qorunması, atmosfer havasının çirklənməsinin azaldılması, torpaqların eroziyadan qorunması və meşələrin bərpası ətraf mühitlə bağlı aparılan vacib işlər sırasındadır. Milli parklar və təbiət qoruqları şəbəkəsinin genişlənməsi, nadir flora və fauna növlərinin mühafizəsi bu qəbildəndir. "Yaşıl inkişaf" həm də Azərbaycan qanunvericiliyi və dövlət nəzarəti vasitəsi ilə dəstəklənir. "Ekoloji təhlükəsizlik haqqında", "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" qanunlar və digər normativ aktlar bu sahədə hüquqi bazanı təşkil edir.

Şəhərsalma və infrastruktur layihələrində də ekoloji amillərin nəzərə alınması ön plandadır. "Yaşıl şəhər" təşəbbüsləri çərçivəsində Bakıda və digər bölgələrdə parkların salınması, ictimai nəqliyyatın ekoloji modellərlə əvəzlənməsi kimi tədbirlər həyata keçirilir. "Yaşıl inkişaf" modeli insanların daha sağlam həyat şəraiti, təmiz su, hava və təhlükəsiz qida ilə təmin edərək, cəmiyyətin rifahına bilavasitə təsir göstərir. Ona görə də ayrılıqda hər kəsin və hər bir qurumun bu prosesi dəstəkləməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

"Yaşıl inkişaf"ın uğurla həyata keçirilməsi yalnız ekoloji təşəbbüslərlə deyil, həm də bu təşəbbüslərin "yaşıl maliyyə" təminatı nəticəsində mümkündür. Strateji əhəmiyyətli "yaşıl maliyyə" ətraf mühitə zərər verməyən, ekoloji və sosial baxımdan məsuliyyətli layihələrə yönəlməli maliyyə resurslarının cəlb edilməsi və idarə olunmasıdır. Əsas məqsədi bərpaulunan enerji, tullantıların idarə olunması, su ehtiyatlarının qorunması və kənd təsərrüfatı kimi sahələrə davamlı investisiya cəlb edilməsidir. Azərbaycanda "yaşıl maliyyə" sahəsində ilk ciddi təşəbbüslər Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun "yaşıl enerji" zonası elan olunması fonunda həyata keçirilir. "Yaşıl maliyyə" və investisiyalar "yaşıl inkişaf"ın iqtisadi dağınıq təşkil edir. Bu sahəyə yönəlməli hər bir sərmayə təkə gətirmir, eyni zamanda təbiətin qorunmasına, sosial rifahın artırılmasına və iqtisadiyyatın dayanıqlılığına xidmət edir. Azərbaycan üçün bu istiqamətdə atılan addımlar uzunmüddətli ekoloji və iqtisadi təhlükəsizliyin təminatıdır.

Bu günlər Londonda keçirilən "Azərbaycan: "yaşıl inkişaf" və bağlanmış aparan yeni keçid nöqtəsi" mövzu-

sunma həsr olunmuş sessiyada ölkəmizin "yaşıl sərmayə" imkanları və regionun inkişaf perspektivləri müzakirə edilib. Qeyd edək ki, tədbir Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) illik toplantısı çərçivəsində həyata keçirilib. Sessiyada regional iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsi və ortaq dəyərlərin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayan "yaşıl enerji" dəhlizində Azərbaycanın enerji xəbə kimi strateji mövqeyi vurğulanıb. Ölkəmizdə "yaşıl enerji" keçidinin səmərəli təşkil, özəl sektorun investisiyaların cəlbə və dayanıqlı enerji istehsalının təşviqi sahəsində görülən işlər qeyd olunub.

Azərbaycanın ölvərişli biznes və investisiya mühiti, bərpaulunan enerji resursları yerli və xarici şirkətlərin bu sahəyə sərmayə qoymasına imkan verir. Ötən il Azərbaycanın evsahibliyi etdiyi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində əldə olunan razılaşmalar "yaşıl enerji"yə keçid sahəsində regional əməkdaşlığı təşviq edir. Sessiya çərçivəsində aparılan danışıqlardan, təklif və təşəbbüslərdən də aydın olur ki, ətraf mühitin qorunması "yaşıl inkişaf"ın əsas elementidir və Azərbaycanın davamlı gələcəyinin təmin olunmasında mühüm rol oynayır.

"Yaşıl inkişaf" yalnız hansısa bir istiqamət deyil, həm də bir həyat fəlsəfəsidir. Bu fəlsəfə ilə hər birimiz daha yaxşı bir gələcək üçün addım atmalıyıq. Bütövlükdə Azərbaycanın "yaşıl inkişaf" yolunda atacağı növbəti addımlar yalnız ölkənin inkişafına deyil, həm də global ekoloji problemlərin həllinə töhfə verəcək. Bu, ölkənin gələcək nəsilləri üçün daha təmiz və dayanıqlı bir dünya qurmaq məqsədinə xidmət edəcək.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

İqtisadiyyat və sosial həyat

Sosial sahədə tətbiq edilən rəqəmsallaşma beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir

Təkcə ilin əvvəlindən ötən 4 ay ərzində ƏƏSMN-in bu sahədəki uğurları 55 beynəlxalq mükafata və sertifikatla layiq görüldü

Əhaliyə dövlət xidmətlərinin vətəndaş məmnunluğuna yönəlik yüksək keyfiyyət və şəffafliq səviyyəsinə çatdırılmasında, xidmətlərin vətəndaşlara alçatanlığının və onlardan rahat istifadənin, nəticə etibarilə vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsində rəqəmsallaşmanın geniş tətbiqi ən effektiv vasitələrdən biridir.

Son illər əmək, məşğulluq, sosial müdafiə və sosial təminat sahələrində də rəqəmsal xidmətlərin tətbiqinə geniş yol verilir. Aparılan ardıcıl tədbirlər və genişmiqyaslı islahatlar sayəsində Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin göstərdiyi 159 xidmətdən 145-i və ya 90 faizdən çoxu elektronlaşdırılıb.

Bununla yanaşı, 55-dən çox proaktiv xidmət yaradılıb. Təkcə bu ilin 4 ayında nazirliyin fəaliyyət sahələri üzrə elektron sistemlər üzərindən e-sorğu, müraciət və xidmət sayı 135 milyon olub ki, onlardan da 29 milyonunu vətəndaş müraciəti təşkil edib. 2019-cu ildən ölkəmizdə ilk proaktiv xidmət kimi pen-

siya, müavinət və təqaüdlərin avtomatlaşdırılmış qaydada təyinatı mexanizmi həyata keçirilib. Görülən işlər sayəsində hüququ yaranmış şəxsə özü müraciət etmədikdə və sənəd təqdim olunmadığı halda məmur-vətəndaş təması olmadan pənsiya, müavinət və təqaüd təyin edilir, həmçinin elektron qaydada ona barədə məlumat verilir. İndiyədək bu qayda ilə artıq 930 minodək şəxs e-qaydada pənsiya, müavinət və təqaüd təyin olub.

Nazirlik tərəfindən əmək, məşğulluq və sosial müdafiə sahələrində e-xidmətlərin dai-

rəsi getdikcə genişləndirilir və əlavə bir sıra yeni proaktiv xidmətlər qurulur. Hazırda məcburi dövlət sosial sığorta sistemi ilə əlaqəli bir sıra müavinətlərin təyinatı üzrə də proaktiv xidmətlər yaradılır.

Ölkənin sosial reyestri olan e-sosial.az portalı vasitəsilə hər kəs ona dair əmək müqaviləsi, fərdi uçot, pənsiya kapitalı, sosial təminat və s. üzrə bütün sosial məlumatlara real vaxt rejimində çıxış və yaranan sosial-əmək hüquqlarının təminatına mütəmadi nəzarət etmək imkanına malikdir. Bununla yanaşı, "e-sosial" portalının mobil tətbiqi də mövcuddur ki, onunla həmçinin əmək müqavilələrini e-qaydada imzalamaq mümkündür. Onu da qeyd edək ki, əmək müqavilələrinin elektron sənəd formasına keçirilməsi əmək qanunvericiliyinə riayət olunması, əmək münasibətlərində şəffaflığın təmin edilməsi və işçilərin hüquqlarının müdafiəsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

2022-ci ildən istifadəyə verilən "Əmək və Məşğulluq" altsistemi (ƏMAS) isə bütün işəgötürənlər və işə qəbul olunanlar üçün vahid elektron əmək münasibətləri platforması, həmçinin əmək bazarının bütün iştirakçılarına yeni ciddi dəstək mexanizmi formalaşdırıb. Bu altsistem vasitəsilə əmək müqavilələrinin kağız üzərində deyil, e-qaydada bağlanması, rəqəmsal kadr uçotuna keçilməsi, əmək mü-

nasibətləri zamanı kağız üzərində aparılan digər əməliyyatların rəqəmsal müstəviyə keçirilməsi təmin olunub.

Nazirlik tərəfindən son illər geniş elektronlaşma proqramı çərçivəsində bir çox arayış xidməti yaradılıb. Bu e-xidmətlər vətəndaşlara iş yeri, əlillik, pənsiya, müavinət, təqaüd, maddi yardım, ünvanlı yardım, dövlət tərəfindən mənzil və avtomobilə təmin edilmə, fərdi şəxsi hesab, həmçinin e-qaydada arayış əldə etmələrinə imkan yaradır. Təkcə bu ilin 4 ayı ərzində nazirliyin fəaliyyət sahələri üzrə 150 minə yaxın elektron arayış verilib.

Ölkəmizdə dövlət sosial xidmətlər sisteminin son illər sürətlə rəqəmsallaşdırılması, sosial sahədə modern və çevik idarəetmə və xidmətlərin qurulmasına imkan verən innovativ həllərin geniş tətbiqi artıq beynəlxalq səviyyədə də qabaqcıl təcrübə kimi tanınaraq yüksək qiymətləndirilir. Bu istiqamətdə görülmə işlər sayəsində nazirliyin rəqəmsal uğurlarının bir çox beynəlxalq müsabiqədə mükafata layiq görülməsi bunun sübutudur. Təkcə bu ilin 4 ayı ərzində nazirlik və qurumları 55 beynəlxalq mükafat və sertifikatla təltif olunub ki, onların da mühüm hissəsi rəqəmsallaşma sahəsində qabaqcıl təcrübəyə görə verilib.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Dörd ayda ölkə üzrə 39,3 milyard manatlıqdan çox ÜDM istehsal olunub

Yanvar-aprel aylarında ölkədə 39 milyard 305,8 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,9 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 3,5 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 3,3 faiz artmışdır. ÜDM istehsalının 37,3 faizi sənaye, 9,9 faizi ticarət; nəqliyyat

vasitələrinin təmiri, 7,0 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 5,9 faizi tikinti, 3,3 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,8 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 1,8 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 21,7 faizi digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,3 faizini təşkil etmişdir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 3841,8 manata bərabər olmuşdur.

Qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 5,3 faiz artıb

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, dörd ayda əsas kapitala 5 milyard 69,3 milyon manat məbləğində investisiya yönəldilmişdir.

Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 22,7 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 5,3 faiz artmışdır. İstifadə olunmuş investisiyanın 2578,8 milyon manatı və ya 50,9 faizi

məhsul istehsalı sahələrinə, 1627,6 milyon manatı (32,1 faizi) xidmət sahələrinə, 862,9 milyon manatı (17,0 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunmuşdur. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 3772,4 milyon manatını və ya 74,4 faizini daxili investisiyalar təşkil etmişdir. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 3969,3 milyon manatı və ya 78,3 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur.

DOST mərkəzlərində 300 min vətəndaşa xidmət göstərilib

Cari ilin yanvar-aprel ayları ərzində DOST mərkəzlərində 300 min vətəndaşa xidmət göstərilib.

2019-cu ilin may ayından ötən dövrdə ölkəmizdə artıq 7 DOST mərkəzi, Zəngilanın Ağalı kəndində "Smart DOST" xidmət məntəqəsi, Qarabağ Regional DOST Mərkəzinin

Şuşada filialı açılıb. Beynəlxalq səviyyədə də yüksək qiymətləndirilən DOST konsepsiyası əsasında dövlət sosial xidmətləri "bir pəncərə"dən, miasir və çevik, şəffaf mexanizmlərlə, vətəndaş məmnunluğuna uyğun təqdim edilir.

DOST xidmətlərindən vətəndaş məmnunluğu 98,5 faizdir.

Yanvar-aprel aylarında BTC ilə 9 milyon tondan çox neft nəql edilib

Bu ilin yanvar-aprel aylarında Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft ixrac kəməri vasitəsilə 9,315 milyon ton neft ötürüldü.

Trend-ə bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatı əldə edib.

Məlumatla görə, bu göstərici ötən ilin 292 min ton və ya 3% azdır. Belə ki, ötən ilin yan-

var-aprel aylarında Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft ixrac kəməri vasitəsilə 9,607 milyon ton neft ötürülmüşdür.

Qeyd edək ki, dövr ərzində BTC kəməri ilə neft edilmis neftin 83%-ini və ya 7,732 milyon tonunu Azərbaycanla hasil edilən neft, 17%-ini və ya 1,583 milyon tonunu isə Türkmənistan və Qazaxıstandan daxil olan neft təşkil edib.

İqtisadi sektorda orta aylıq nominal əməkhaqqı 1084 manatdır

1 aprel 2025-ci il vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin sayı 1 milyon 774,9 min nəfər olmuşdur. Onlardan 880,1 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 894,8 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Dövlət Statistika Komitəsi bildirir ki, muzdlı işləyənlərin 18,6 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 18,6 faizi təhsil, 13,7 faizi sənaye, 8,5 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,6 faizi tikinti, 6,3 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,9 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 2,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,3 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,9 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

Bu ilin yanvar-mart aylarında ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 10 faiz artaraq 1083,8 manat təşkil etmişdir. İqtisadiyyatın mədəniyyət, sənaye, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, informasiya və rabitə, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Sosial Xidmətlər Agentliyi 410 ailəyə evdə sosial-məişət xidməti göstərir

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Sosial Xidmətlər Agentliyi tərəfindən hazırda 410 ailəyə evdə (səyyar) sosial-məişət xidməti göstərilir. Onlardan 341-i ailə, digərləri əlilliyi olan cütlüklərdir.

Evdə (səyyar) sosial-məişət xidməti həmin xidmətin xarakterindən asılı olaraq, sosial işçi və sosial xidmətçi tərəfindən göstərilir.

Sosial xidmətçilər həftədə iki dəfə tənha ahl və əlilliyi müayinə edilmiş şəxslərin evlərinə gedərək, onlara ev təsərrüfatında, əsas tələbat mallarının alınması və s. işlərdə, sosial işçilər isə hüquqi sənədləşmə və sosial müdafiə tədbirlərinin təşkilati istiqamətində köməklik göstərirlər.

Agentlik tərəfindən hazırda ümumilikdə 3231 nəfərə evdə (səyyar) sosial-məişət xidməti göstərilir. Onlardan 2957 nəfəri ahiillərdir. Xidmət göstərilən şəxslərdən 2478 nəfəri qadın, 753 nəfəri isə kişidir.

Sağlam gələcək təhlükəsiz qidadan başlayır

Təhlükəsiz qida günümüzün ən vacib tələblərindən biridir. Ona görə də qida təhlükəsizliyinin qorunması təkcə istehsalçıların və istehlakçıların yox, həm də dövlətin qayğısıdır. Üstəlik, qida təhlükəsizliyi məsələləri bir ölkənin sərhədindən çıxıb bütün bəşəriyyətin sağlamlığı və rifahı kimi qəbul olunur.

Azərbaycanda da qida təhlükəsizliyi həm global, həm də milli səviyyədə vacib məsələlərdən sayılır. Qida məhsullarının təhlükəsiz olması üçün ölkəmizdə müxtəlif səviyyələrdə nəzarət tədbirləri həyata keçirilir. Çünki qidanın təhlükəsizliyi ixrac potensialı və milli maraqlar baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır. Amma son zamanlar tez-tez baş verən qida zəhərlənmələri vətəndaşların və icra qurumlarının bu sahəyə diqqətini artırılmasını tələb edir.

Keyfiyyətsiz qida məhsulları, antisənitarıya, bakteriyalar, viruslar, kimyəvi maddələr, mikrob və toksinlərin qidalara daxil olması, bişirilmə və saxlanmada buraxılan səhvlər zəhərlənmələrin əsas səbəblərindəndir. Bir çox halda bazarda satılan qida məhsulları təhlükəli maddələr və mikroorqanizmlərlə çirklənmiş olur. Restoranlar və qida istehsal edən müəssisələr gigiyena qaydalarına əməl etmədikdə daha çox zəhərlənmə hadisəsi baş verə bilər. Bütün bunların qarşısının alınması istiqamətində dövlət, istehsalçı və istehlakçılar birgə fəaliyyət göstərməlidirlər. Həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər və mexanizmlər də birbaşa insan sağlamlığının qorunması və təhlükəsiz qida təminatının gücləndirilməsinə xidmət etməlidir.

Bu və sadalanan digər ehtiyacları qarşılamaq üçün Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə yaradılan Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) 2018-ci ildən fəaliyyətə başlamışdır. AQTA yaradılana qədər Azərbaycan qida təhlükəsizliyinə nəzarət bir ne-

çə dövlət qurumu arasında bölüşdürülmüşdü. Bu isə nəzarət və cavabdehlik baxımından pərakəndəlik yaradır, istehlakçı hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ciddi boşluqlar meydana çıxarırdı. Bütün bu proseslərin vahid bir qurum tərəfindən əlaqələndirilməsi və effektiv idarə olunması üçün AQTA-nın yaradılması zəruri oldu. Məqsəd qida təhlükəsizliyi sisteminin təkmilləşdirilməsi, insan sağlamlığının qorunması, qanunvericilik və normativ sənədlərin hazırlanması, istehlakçı hüquqlarının müdafiəsi, ictimai iaşə müəssisələrində çalışan şəxslərə, fermerlərə və sahibkarlara qida təhlükəsizliyi ilə bağlı maarifləndirmə və təlimlər keçirməkdir.

Agentliyin yaradılması yalnız qida zəhərlənmələrinin qarşısının alınması ilə deyil, həm də Azərbaycanın global ərzaq bazarında rəqəbat qabiliyyətinin artırılması ilə bağlı strateji bir addımdır. İstehlakçıların etibarlı və sağlam qidaya çıxış imkanlarının artırılması, eyni zamanda sahibkarların beynəlxalq standartlara uyğun məhsul istehsal etməsi baxımından AQTA-nın rolu getdikcə daha əhəmiyyətli olur. Agentliyin yarandığı gündən qida təhlükəsizliyi sahəsində mühüm irəliləyişlərə nail olduğunu danmaq olmaz. Müasir laboratoriya infrastrukturunun yaradılması, mobil laboratoriyaların istifadəyə verilməsi, kütləvi tədbirlərin keçirilməsi və zərərli məhsulların dövrüyyedən çıxarılması kimi tədbirlər müsbət nəticələr verməkdədir. Qida zəncirində daxil olan subyektlərin qeydiyyatı, məhsulların elektron sistemlərdə izlənməsi və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq da AQTA-nın fəaliyyətində əsas prioritetlər sırasındadır.

Əhalinin təhlükəsiz və keyfiyyətli qida məhsulları ilə təmin edilməsi, qida təhlükəsizliyi sisteminin səmərəliliyinin və şəffaflığının artırılması, eləcə də onun beynəlxalq tələblərə uyğunlaşdırılması üçün "Azərbaycan Respublikasında qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsi-nə dair 2019-2025-ci illər üçün Dövlət Proqra-

mi" qəbul edilib. Bu günlər İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzində (İİTKM) həmin proqramın icrasının 2024-cü il üzrə ilkin monitorinq nəticələri ilə bağlı görüş keçirilib. Tədbirdə dövlət proqramı çərçivəsində görülmə işlər qida təhlükəsizliyinin təmin olunmasında, əhalinin sağlam qida məhsulları ilə təminatının artırılmasında, bu sahədə hüquqi və institusional islahatların həyata keçirilməsində əhəmiyyətli rol oynaması, ölkənin qida təhlükəsizliyi sahəsində beynəlxalq standartlara uyğun daha sağlam, güvənli və davamlı bir sistem formalaşması işlərinin uğurla davam etdirilməsi diqqətə çatdırılıb.

Yeri gəlmişkən, AQTA 3 gün öncə öz işinə başlayan 30-cu "InterFood Azerbaijan" Azərbaycan Beynəlxalq Qida Sənayesi və 18-ci "Caspian Agro" Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı sərgilərini dəstəkləyən qurumlar sırasındadır. Sərginin açılışında çıxış edən AQTA-nın sədri Qoşqar Təhməzli adıçəkikən proqramın icrası ilə əlaqədar fikirlərini tədbir iştirakçıları ilə bölüşüb: "AQTA tərəfindən ölkədə insan, heyvan və bitki sağlamlığı üçün təhlükə törədən müvafiq risklərin idarə edil-

məsi, biotəhlükəsizliyin qorunması və təmin olunması istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilməkdədir". Sədr çıxışında həmçinin qeyd edib ki, idxal və ixrac əməliyyatları zamanı qida təhlükəsizliyinə nəzarət operativ həyata keçirilməsi məqsədi ilə Qazax rayonunun Gürcüstan Respublikası ilə sərhəd buraxılış məntəqəsinə yaxın ərazisində yaradılmış "Qırmızı körpü" Qida Təhlükəsizliyi Nəzarəti Məntəqəsi bütün lazımı avadanlıqlarla təchiz edilib və fəaliyyətə başlayıb.

Göründüyü kimi, qida təhlükəsizliyi yalnız bir qanun və qayda məsələsi deyil, eyni zamanda həyatın özüdür. Hər bir qida sağlam gələcəyimiz toxumudur. Bizim nöyi necə və hansı şərətdə qəbul etdiyimiz sağlamlığımıza təsir edən vasitə olduğu üçün ona diqqət və məsuliyyətə yanaşmalıyıq. Unutmayaq ki, sağlam bədəndə sağlam ruh olanda cəmiyyət də sağlamlaşır. Bu baxımdan qida təhlükəsizliyi sadəcə qorunmaq deyil, eyni zamanda insanlığın gələcəyinə sormayə qoymaqdır.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Günahsızlar

"Əzablı yollarla"

"Xalq düşməni" edilmiş daha bir xalq adamının ömür hekayəsini yalnız belə adlandırmaq olar

Lənkəranda ilk qadın xeyriyyə cəmiyyətinin təşkilatçısı, "Ünas" qızlar məktəbinin müdiri, 1919-1920-ci illərdə Lənkəran Qızlar Gəncəsinin inspektoru, 1920-1921-ci illərdə savadsızlığın ləğvi olunması üzrə ilk qadın kurslarının təşkilatçılarından olan Məryəm xanım Bayraməlibəyova ağır və məşəqqətli bir ömür yolu keçib.

M.Bayraməlibəyova 1898-ci ildə Lənkəran şəhərində tanınmış müəllim və maarifçi Teymur bəyin ailəsində dünyaya göz açıb. Bayraməlibəyovlar nəslinin kökü I Şah Abbasın hakimiyyəti illərinə gedib çıxır. Onlar məşhur Şahsevonlar nəslinə mənsub olub və XVI əsrin sonlarında Muğanı köçüblər. Teymur bəy 1879-cu ildə Qori Seminariyasının Azərbaycan şöbəsinə daxil olan ilk 3 azərbaycanlıdan biri idi. O, seminariyanı bitirdikdən sonra Lənkəranda rus məktəbində dərslərinə başlayıb. Maarifçi ziyalı həmçinin XIX əsrin 80-ci illərinin sonlarından başlayaraq, 1916-cı ilədək müntəzəm olaraq Bakıda rus dilində çıxan "Kaspi" qəzetində Lənkəran qəzası üzrə müxbir kimi fəaliyyət göstərmiş.

Məryəm xanım Teymur bəyin 9 övladından biri idi. Elmi yüksək dərəcələrə nail olan Teymur bəy bütün çətinliklərə sinə gərərək övladlarına təhsil vermişdi. Gerçək bir maarifpərvər xalq müəllimi olan T.Bayraməlibəyov qızının taleyində böyük rol oynayıb. Məryəm xanım da məhz atasının yolu ilə gedərək müəllimlik sənətini seçib.

Yazılı mənbələrdə M.Bayraməlibəyovanın həyat yolu ilə bağlı çoxsaylı maraqlı məlumat var. O, ibtidai təhsilini 1905-1911-ci illərdə Bakıda H.Z.Tağıyevin Müsəlman-rus, orta təhsilini isə "Müqəddəs Nina" qız məktəblərində alıb. Sonralar oxumağa böyük maraq göstərən Məryəm xanım ali təhsil almaq üçün Moskvaya gedib və tibb institutuna qəbul olub. Lakin o dövrdə maddi vəziyyəti ağır olan gənc qız çox böyük çətinliklərə qarşılaşıb. O, kömək üçün neft milyonçusu Murtuza Muxtarova müraciət edib. M.Muxtarov onun müraciətini cavabsız qoymayıb, Məryəm xanımın təqəddim etməyə başlayıb. Lakin Məryəm xanım Moskvada iki aydan artıq qala bilməyib, inqilabın başlaması ilə əlaqədar Bakıya qayıdıb.

Vətənə döndükdən sonra Bakıda qalmaq üçün imkanı olmasın baxmayaraq, Məryəm xanım Lənkərana gəlir. Burada qızları çox çətinliklə bir yerə toplayıb məktəb açır. Gənc müəllim ev-ev, qapı-qapı gəzərək məktəbə 9-12 uşaq toplaya bilir. 1918-ci ildə Lənkəranda ilk qız məktəbi açılır. Məryəm xanım isə həmin məktəbin müdiri olur.

Onun şagirdi, ilk opera müğənnisi Həqiqət Rəzayeva yazırdı: "Məryəm xanım qızları məktəbə cəlb etmək üçün özü də çədrada gəzirdi. Biz tək-cə yazmaq, oxumaq öyrənmirdik, eyni zamanda səhnəciklər hazırlayıb valideynlərimiz qarşısında çıxış edirdik. Toplanan vəsait kasıb qızların məktəbə cəlb olunması üçün sərf edilirdi". Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Həqiqət xanımın yanışı, Azərbaycanın Xalq artistləri Cahan Təlişinskaya və Münevver Kələntərləri də Məryəm xanımın şagirdləri olmuşlar.

Məryəm xanım Lənkəranda yeganə qadın-pedaqoq idi. O, savadsızlığa qarşı kəskin mübarizə aparmağa qadınları şəhərin mədəni və ictimai həyatına cəlb etmək üçün öləndən gələn ösürməsi idi. Bu məqsədlə Lənkəranda ilk qadın xeyriyyə cəmiyyəti də təsis etmişdi.

Həmin illərdə cənub regionunda gərgin və həyəcanlı vəziyyət yaranmışdı. Polkovnik İlyəşevinin komandanlığı ilə Denikin quldur dəstələri Lənkəranda hakimiyyəti ələ keçirərək güclə bu bölgəni Rusiyanın tabeliyinə

keçirməyə cəhd edirdilər. Şəhərin açıq-fıqır, savadlı şəxslərinə göz görə-görə divan tutulurdu. Belə vəziyyət gənc Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin rəhbərliyini rahatlıq etməyə bilməzdi. 1919-cu ilin payızında Cümhuriyyət Parlamentinin fəvqəladə iclasında səs çoxluğu ilə Cavad bəy Məlikəyev Lənkəran mahalının səlahiyyətli nümayəndəsi seçilir. Azərbaycan hökumətinin göstərişi və şəxsən Cavad bəyin təklifi ilə Azərbaycan Ordusunun dəstələri general-mayor Həbibulla Solimo-

yəm xanım həm də bədii tərcümə və ictimai fəaliyyətlə məşğul olub. Onun tərcümələri sayəsində rusdillə oxucular M.P.Vaqif, M.V.Vidadi, S.Vurğun, S.Rüstəm kimi tanınmış Azərbaycan şairlərinin yaradıcılığı ilə tanış olmaq imkanı qazanırlar.

M.Bayraməlibəyovanın pedaqoji və ictimai fəaliyyəti 1937-ci ilə qədər davam edib. N.Nərimanov adına Bakı Sənaye Texnikumunda (1923-1933-cü illər) və Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda (1934-1937-ci illər) rus dili müəllimi işləyib. Bu dövrdə onun həm də "Şorq qadın", "Maarif işçisi", "Yeni məktəb" və s. jurnallarda təlim-tərbiyə məsələlərinə dair məqalələri dərc olunub.

Məlikəyevlər ailəsində üç qız uşağı böyüyürdü. Valideynləri onların hərtərəfli biliyə yiyələnmələri, öz ölkəsinin layiqli vətəndaşları kimi yetişmələri üçün əllərindən gələni əsirgənmirdilər. Lakin bolşevik hakimiyyətinin siyahısında hədəf götürülən şəxslər sırasında bu ailənin də adı varmış. Beləliklə, Məlikəyevlər ailəsinin də qara günləri başlayır.

Azərbaycanda böyük bir ziyalı nəslinə qarşı başlayan repressiya onların da qapısını döyür. 28 may 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması haqqında tarixi Bəyannaməni imzalayan dövlət xadimlərindən biri kimi C.Məlikəyev 1933-cü ildə Azərbaycan Fəvqəladə Komissiyasının qərarı ilə həbs edilir və ömürlük olaraq Kəmərin sürgün olunur. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, C.Məlikəyev "vətən xaini" kimi tutulması haqqında orderi erməni millətçiləri Nersesov və Ayzov imzalayıblar. Ömrünün çoxunu həbsxanalarda keçirən C.Məlikəyev 18 may 1942-ci ildə Kəndiyada sürgündə vəfat edib.

Ərinin sürgün edilməsindən sonra M.Bayraməlibəyovanı da dinc buraxmırlar. Ona qarşı təqiblər başlayır. Həmin vaxtlar Məryəm xanım SSRİ Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri M.İ. Kəlinindən kömək istəyir. Lakin bu, heç bir fayda vermir. 1937-ci il noyabrın 15-də "NKVD"çilər onu həbs edirlər. Məhbus həyatının ilk aylarını Bayıl həbsxanasında keçirən Məryəm xanım bir müddət sonra qatılaraq Arxangel'skə sürgün edilir. Şimali Dvina çayının sahillərində ona ən ağır işləri tapşırıb, işgəncələr verirdilər. Uzun illər ərzində topladığı bilik və təcrübələr burada da Məryəm xanımın karnəsinə gəlir. O, məşəqqətli fiziki işlərdə, digər mədəni-maarif obyektləri fəaliyyətə başlayır, savadsızlığın ləğvi üzrə kurslar açılır.

Günlərin birində Cavad bəyin yolu Məryəm xanımın məktəbinə düşür. İlk tanışlıq sonradan güclü və sarsılmaz məhəbbətə çevrilir. Beləliklə, gənc ailənin təməli qoyulur. 1921-ci ildə M.Bayraməlibəyova ömür-gün yoldaşı C.Məlikəyevlə birlikdə Bakıya köçür. Burada o, müəllimlik etməklə bərabər, Həmkarlar İttifaqında çalışmağa başlayır. İctimai işlərdə yaxından iştirak edən Məryəm xanım 1925-ci ildə Bakıda Azərbaycan Müəllimlərinin I Qurultayına nümayəndə seçilir.

Həmin il Bakıdakı 89 nömrəli orta məktəbin direktoru işləyən M.Bayraməlibəyova I SSRİ Müəllimlər Qurultayının da nümayəndəsi olur. Bu nüfuzlu toplantıda o, tək-cə Azərbaycan müəllimlərinin deyil, həm də Şorq qadınlarını təmsil etmişdir. N.Krupskaya onun rus dilində söylədiyi nitqə valeh olur. Çıxışından sonra SSRİ maarif naziri A.Lunaçarski Məryəm xanımın yaxınlaşmış nəzakətli onun olındən öpür və Moskvada işləməsinə razılıq vermişini xahiş edir. Lakin Məryəm xanım etiraz edərək "Mən bu gün vətənimdə daha çox lazıma" deyir.

M.Bayraməlibəyova ali təhsil almağı çox arzulayıb. Elə buna görə də o, 1927-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinə daxil olub və oranı fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Aspiranturada təhsil aldığı müddətdə isə Mə-

Unudulmazlar

Sovetləşmənin ilk dövrlərində 1937-1938-ci illərdə repressiyaya məruz qalmış yüzlərlə, minlərlə azərbaycanlı ziyalılardan biri də indiki Samux rayonunun ərazisində yaşamış Şahmalyev nəslinə məxsus Məhəmməd bəy Nəsimi bəy oğlu Şahmalyevdir.

1870-ci ildə Yelizavetpol qəzasının Samux nahiyəsində bəy ailəsində dünyaya göz açan Məhəmməd ilk təhsilini öz ailəsində alıb, ərəb əlifbasında yazıb oxumağı öyrənib. Deyilənlərə görə, o, 7 yaşındakı rusca bir söz belə bilməyib. Lakin yaxşı yaddaşa və oxumağa çox meyilli olan Məhəmməd atası tərfinə 1877-ci ildə Tiflisdə oxumağa göndərib. Şahmalyevlər ailəsinin yaxın dostu knyaz Orbelianinin himayəsi altında olduğu güman edilən Məhəmməd qısa vaxtda rus dilini öyrənib mənimsəyir. Həttə Tiflis Klassik Gimnaziyasına daxil olur. 1891-ci ildə bu gimnaziyayı bitirən Məhəmməd hüquqşünas olmaq arzusu ilə Rusiyaya gedir, Novorossiysk Universitetinin Hüquq fakültəsinə daxil olur.

Bu zaman Məhəmməd bəy yaxşı oxumaqla yanaşı, dövrün ictimai-siyasi hadisələri, insan hüquq və ədalətliyi ilə də yaxından maraqlanıb. Universitetdə yaradılmış Azərbaycan Həmyerlilər Təşkilatının başçısı kimi geyd fəaliyyət göstərmiş. 1896-cı ildə universiteti uğurla başa vuran Məhəmməd bəy hüquqşünas diplomu olaraq dövlət qulluğuna başlayır.

O dövr Yelizavetpol quberniyasındakı məmurlar, böyük nüfuz sahibi

Burulğan

Amansızlığı ilə tarixdə iz qoyub

Deyirlər ki, keçmiş həm də müəyyən əxlaqların tarixidir. Bu baxımdan tədqiqatçıların, tarixçilərin keçmişə münasibəti həssaslığı və marağı təsadüfi deyil. Yaxın keçmişimizin sət, acı təcrübəsi ilə aşkarlanan ibretli, əxlaqi dərs odur ki, bütün zamanlarda yanlış ideoloji təlimlər, saxta nəzəriyyələr və siyasi konsepsiyalar cəmiyyətə böyük zərər vermişdir. Bu isə hər şeydən əvvəl şəxsiyyət və istedad itkilərinə, mənəvi dəyərlərin, əxlaqi sərvətlərin gözəndirilməsinə, sosial məsuliyyətsizliyə gətirib çıxarmışdır. Xüsusilə şəxsiyyətə pərəstiyə dövründə məhəl olmayan əxlaqi dəyərlər və sərvətlər fiziki ölümlərdən qat-qat çox olmuşdur.

O dövrdə hakimiyyətdə oturmşik dövlət xadimləri görünməmiş vəhşiliklərə öz bildiklərini edir, qeyri-adi düşüncə bəyirləri bir ucdan məhəl edirdilər. Belə insanlardan biri də SSRİ-nin siyasi elitasına mürəkkəb və düzilməz xarakterli və fərqlənən Lev Zaxaroviç Mexlis olmuşdur. Bu şəxs kimdir? O, SSRİ Xalq Komissarları Soveti sədrinin müavini, sovet dövlət və hərbi-siyasi xadimi, general-polkovnik və Stalinin ən yaxın köməkçisi vəzifəsində çalışıb. O dövrün tədqiqatçıları bu insanı Stalinin "şəhadət barmığı" adlandırmışdılar. Lev Mexlis siyasi karyerasında sürətlə irəliləyib və onun daha yüksək vəzifələrə təyinatı həmişə İosif Stalinin təşəbbüsü ilə olub. Rus imperator ordusunda yefreytor rütubəsi daşıyıb, sovet ordusunda general-polkovnik rütubəsinə qədər gəlib.

Lev Mexlis 1889-cu ildə Odessada yəhudi ailəsində anadan olub. Kommersiya məktəbində alit təhsil alıb, evlərdə müəllimlik edib, ayrı-ayrı idarələrdə icraçı işləyib. 1911-ci ildə imperator ordusunda xidmətə başlayıb. 1918-ci ildə Mexlis gələcək karyerasını qurmaq üçün bolşeviklər partiyasına daxil olub və qırmızı ordunun siyasi işlər idarəsində xidmət keçib. O, əvvəlcə briqada komissarı, daha sonra divi-

"Bu günü görməkdənsə mənə güllələnmək daha xoşdur"

Dövrünün tanınan dövlət xadimi və hüquqşünası olmuş Məhəmməd bəy Şahmalyev fiziki ölümü mənəvi məhəl edilməkdən üstün tutmuşdur

olan ictimaiyyət nümayəndələri yaxşı bilirdilər ki, Rusiya imperatorunun qardaşı, böyük knyaz Nikolay Nikolayeviç Romanov gənc hüquqşünas Məhəmməd bəyin atası Nəsimi bəy Şahmalyevlə dostluq edirdi. Böyük knyaz Samuxda Nəsimi bəyin qonağı olarkən bəy ona cins atlar, o isə böyüçükdə çox bahalı briyant qaşlı üzük olan qızıl burunotu qabı bağışlamışdı.

Arxiv materiallarından məlum olur ki, Cənubi Qafqazda 1905-ci ilin əvvəllərindən başlayan və sonğımek bilməyən erməni-müsəlman münasibətləri fonunda azərbaycanlılara qarşı yönəldilən soyqırımın qarşısının alınması müdhiş bir hala çevrilmişdi. Bunun üçün konkret təkliflərin hazırlanması məqsədilə Tiflis şəhərində keçirilən qərarlaşdırılan sülh qurultayına həmin ilin dekabr ayının sonlarından ciddi hazırlıqla işləri görüldü. Nəhayət, 1906-cı ildə Tiflisdə Qafqaz cənubunun başçılığında keçirilən qurultayda 1905-ci il erməni-müsəlman qarşısının noticiləri müzakirə edilərkən orada Tiflis müsəlmanlarını təmsil edən Məhəmməd bəy Ağayev, Əlimərdan bəy Topçubaşov və başqa müsəlman nümayəndələri ilə birgə iştirak etmiş, nüfuzdan və tanışlıq əlaqələrindən istifadə edərək fəallıq göstərmişdir.

Dövrün tanınmış nəşrləri "Həyat", "İrşad" və "Kaspi" qəzetlərində qurultayın gedişindən verilən geniş hesabatlar məlum olur ki, qurultayın çıxardığı qərarla məhəl onun təklifi ilə Azərbaycan əhalisinin keyrinə bir çox maddə salınıb. Məhəmməd bəy Şahmalyev 1913-cü ildə Şəki qəzasının, 1914-1915-ci illərdə isə Ərəş (indiki Ağdaş rayonu) qəzasının rəisi vəzi-

fələrində çalışıb. Ötən əsrin əvvəllərində milli dövlət qurucuları sırasında yer alan Məhəmməd bəy Şahmalyev Azərbaycan hökumətinin 16 mart 1919-cu il tarixli qərarı ilə Zaqatala quberniyasının qubernatoru təyinatı almışdır. Bu vaxt o, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Zaqatala quberniyası ilə Gürcüstan Respublikası Tiflis quberniyasının Sığnax qəzası arasında müvəqqəti sərhədi müəyyən-ləşdirən beynəlxalq Azərbaycan-Gürcüstan komissiyasının sədri təyinatı edilmiş və komissiyanın 25 oktyabr-2 noyabr 1919-cu ildə keçirilən yığıncaqlarında Azərbaycan hökuməti adından çıxış etmişdir.

Məhəmməd bəyin ilk həyat yoldaşı - dünyadan çox erkən köçmüş Fatma xanımın bir övladı - anasının adını verdiyi Şahpəri xanım (1898 -1981) olub. Fatma xanımın sonra Məhəmməd bəy Əminəxatın xanım Şahmalyevə ilə ailə qurub. Ondan 3 oğlu - Əhsan bəy (1899 - sürgündə ölüb), Şamil bəy (1903-1990), Mehralı bəy, habelə 2 qızı - Səltənət xanım və Ədalət xanım olub. Məhəmməd bəyin ilk övladı Şahpəri xanım atasının ömisi oğlu Mahmud bəy Şahmalyevlə ailə qurub, cütlüyün üç oğlu - Fərhad, Tofiq, Rüstəm və qızı Xədicə dünyaya gəlib. Ümumiyyətlə, Məhəmməd bəyin övladları, nəsil davamçılarının bir çoxu repressiya illərində dünyanın bir çox ərazisinə, o cümlədən Bakı, Moskva, Odessa, Daşkənd və başqa şəhərlərə köçüblər.

1920-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süquta uğradıldıqdan, xüsusən Gəncə üsyanından sonra Şahmalyev bəylərinə qarşı amansız təqib-

lər, həbslər, sürgünlər və güllələnmələr həyata keçirilmişdir. Tanınmış hüquqşünas, əsil-nəcəbətlı bəy nəslindən olan Məhəmməd bəy Şahmalyevin isə bolşeviklər tərəfindən bütün əmlakı və var-dövləti müsadirə edilmişdir.

1920-ci ildə erməni və rus müstəntiqlərinin uydurmaları əsasında keçirilən məhkəmədə Məhəmməd bəy Şahmalyev söz alaraq ermənişöhrətli hakimi xitabən demişdi: "...məni keçmiş nəkim keçəl Dursun mühakimə edir. Bu günü görməkdənsə mənə güllələnmək daha xoşdur".

Hadisələrdən sonradan məlumatlı olan Xalq Komissarları Sovetinin sədri Nəriman Nərimanov xalqımızın müstəmləkə buxovundan azad olumasında və milli dövlət quruculuğu yolunda külli miqdarda vəsait xərcləyən, əllərindən gələni digər köməyi əsirgəməyən Şahmalyev bəylərinin həbsdən və gedər-gəlməzə sürgündən qoruya bilməyə, ictimai-siyasi fəaliyyətinə yaxından beləld olduğu Məhəmməd bəy Şahmalyevi "xalq düşməni" adıyla güllələnmədən xilas edə bilir. Onun ciddi müdaxiləsindən sonra Məhəmməd bəy istintaq zamanı "böyük mərhəmət" göstərmiş. O, güllələnmədən azad edilərək Fəvqəladə Komissiyanın qərarı ilə ev dustaqlığına məhkum edilir. Amma Bakıda, indiki Sabir bəyinin ərazisində yerləşən mənzilində ev dustağı kimi 4 il yaşayıb. Tanınmış hüquq mütəxəssisi və görkəmli dövlət xadimi Məhəmməd bəy Şahmalyev məhəməti işgəncələrə dözməyərək 1924-cü ildə 54 yaşında həyatla vıdalasıb.

Rəhmən SALMANLI,
"Azərbaycan"

məsələlərə müdaxilə edib, partiya rəhbərlərinin fəaliyyətindən tutmuş zavod və fabriklərin işinə qədər. Həttə yüksək dövlət məmurları Məxlisdən uzaq gəzib, onun toruna düşməməyə çalışıblar.

1937-ci ildə Məxlis müdafiə komissarının (nazirinin) müavini, ordunun baş siyasi idarəsinin rəisi təyinatı edilib. Sovet tarixində bu ərafda orduda repressiya dövrü kimi yadda qalıb. Tədqiqatçılar yazırlar ki, ələ Stalin Məxlisə də bu vəzifədə repressiyaların həyata keçirmək üçün təyinatı edib. O, üzünə düşən bu "missiya"nı yüksək səviyyədə həyata keçirib.

Müharibə illərində Məxlis bir çox cəbhənin hərbi şuralarının üzvü olub. Neçə-neçə general onun Stalinin ünvanladığı məxfi arayışların qurbanı olub.

1942-ci ildə Kəç faciəsində bu insanın böyük günahı olub. Məxlis Stalinə göndərdiyi hesabatda baş verənlərə görə cəbhə komandiri D.T.Kozlovu günahlandırdı. Cəvabında Stalin Məxlisə yazırdı: "Siz Krim cəbhəsinin işlərinə cavabdeh olmayan qərbiyə bir kənar müşahidəçi mövqeyi tutmaqdasınız... Siz Krim cəbhəsinə dövlət nəzarətiçisi kimi yox, Baş Komandanlığın məsul olmayan qərbiyə bir kənar müşahidəçi mövqeyi tutmaqdasınız... Siz bizim Kozlovu Hindenburg tipli birisi ilə əvəzləməyimizi tələb edirsiniz. Amma siz bilməyib bilməzsiniz ki, bizim ehtiyatda hindenburqlarımız yoxdur. Krimdakı işlərimiz mürəkkəb deyil və onların hədsizdən özünü də gələ bilərsiniz. Əgər siz hücum aviasiyasından əlavə işlər üçün deyil, düşmənin tanklarına və canlı qüvvəsinə qarşı istifadə etsəydiniz, düşməni cəbhəni yara bilməz, tanklar müdafiə xəttini aşıb keçməzdi. İki ay Krim cəbhəsində heç bir nəticəsiz

oturaraq belə sadə şeyi başa düşmək üçün Hindenburg olmaq lazım deyil". L.Z.Mexlis o zaman Xalq Müdafiə Komissarının müavini və Qızıl Ordunun Baş Siyasi İdarəsinin rəisi vəzifələrindən kənarlaşdırıldı və rütubəsi korpus komissarına qədər endirildi.

Müharibəni çoxsaylı orden və medalla başa vuran Məxlis 1946-cı ildə yenə də Stalinin təşəbbüsü ilə yeni yaradılmış SSRİ Dövlət Nəzarəti Nazirliyinin nazir vəzifəsinə təyinatı olub. O, bu vəzifədə özünü ölkədə ikinci şəxs qədər səlahiyyətli sayıb və xüsusi dövlət məmurları üçün əsl problemə çevrilib. Tədqiqatçılar yazırlar ki, Stalin bu təyinatı da məqsədlə şəkildə edib - məmurları qorxu içində saxlamaq üçün. O, rəhbər şəxslər haqqında Stalinə məlumatlar verib, Stalin isə onları amnada məhəl edib.

Məxlis eyni dövrdə onunla işləyənlər yalnız mənfi tərəfdən xarakterizə edilib.

Nikita Xruşov onun haqqında yazırdı: "O, hər yerdə hamıya düşməni və ziyanverici kimi baxırdı...". Vyacheslav Molotov: "Məxlis iş məhsuldarlığının dərəcəsinə cəzalandırıldı işi ölçürdü". Georgi Jukov: "Məxlis əsəbi, hisslərini cəmləməyi bacarmayan, qərarlar çıxarkən tələskənliyə yol verən uğursuz bir kədr idi. O, heç vaxt özünə arxayın olmayıb. Onu arxayın edən Stalin olub..."

Ələ Stalinin özü də Məxlisin əsl kimliyini yaxşı beləld olub. O, bu insandan məhəl nələrisə dağıtmaq, kimlərisə məhəl etmək üçün istifadə edib. Məxlis 1950-ci ildə insult keçirildikdən sonra nazir vəzifəsindən istefa verib. 1953-cü ilin fevralında 64 yaşında vəfat edib.

Hazırladı:
İ.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

